

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

8. svibnja 2024.*

„Povreda obveze države članice – Direktiva 2005/36/EZ – Priznavanje stručnih kvalifikacija – Članak 3. stavak 1. točke (g) i (h) – Obveza država članica da osiguraju da nadležna tijela države članice domaćina utvrde status osoba koje prolaze razdoblje prilagodbe ili se pripremaju za provjeru osposobljenosti – Članak 7. stavak 3. – Obveza država članica da, u okviru slobode pružanja usluga, među ostalim, veterinarima i arhitektima osiguraju mogućnost pružanja usluga pod profesionalnim nazivom države članice domaćina – Članak 45. stavak 2. točke (c) i (f) i, djelomično, točka (e) – Obveza država članica da osiguraju da osobe koje posjeduju dokaz o formalnoj osposobljenosti iz farmacije sveučilišnog stupnja ili stupnja koji je priznat kao istovjetan, koji ispunjava uvjete iz članka 44. te direktive, imaju barem pravo na pristup djelatnostima iz članka 45. stavka 2. navedene direktive, pod uvjetom, gdje je to prikladno, da raspoložu dodatnim stručnim iskustvom – Članak 51. stavak 1. – Obveza država članica da osiguraju da nadležno tijelo države članice domaćina ima rok od mjesec dana da potvrdi primitak zahtjeva za priznavanje stručnih kvalifikacija i, prema potrebi, obavijesti podnositelja zahtjeva o svim dokumentima koji nedostaju – Neprenošenje u nacionalno pravo”

U predmetu C-75/22,

povodom tužbe zbog povrede obveze na temelju članka 258. UFEU-a, podnesene 4. veljače 2022.,

Europska komisija, koju zastupaju L. Armati, M. Mataija i M. Salyková, u svojstvu agenata,

tužitelj,

protiv

Češke Republike, koju zastupaju A. Edelmannová i L. Halajová, T. Müller, O. Serdula, M. Smolek i J. Vlácil, , u svojstvu agenata,

tuženik,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: C. Lycourgos, predsjednik vijeća, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot (izvjestitelj), S. Rodin i L. S. Rossi, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Pikamäe,

tajnik: A. Calot Escobar,

* Jezik postupka: češki

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. rujna 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom tužbom Europska komisija od Suda zahtijeva da utvrdi da je, time što nije donijela odredbe koje su potrebne za usklađivanje s člankom 3. stavkom 1. točkama (g) i (h), člankom 6. prvim podstavkom točkom (b), člankom 7. stavkom 3., člankom 21. stavkom 6., člankom 31. stavkom 3., člankom 45. stavkom 2. točkama (c), (f) i, djelomično, člankom 45. stavkom 2. točkom (e), člankom 45. stavkom 3., člankom 50. stavkom 1. u vezi s Prilogom VII. točkom 1. podtočkama (d) i (e) te člankom 51. stavkom 1. Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija (SL 2005., L 255, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 125. i ispravak SL 2014., L 305, str. 115.), kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. (SL 2013., L 354, str. 132. i ispravak SL 2018., L 56, str. 66.), Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju Direktive 2005/36 i da naloži Češkoj Republici snošenje troškova.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 2 Članak 3. Direktive 2005/36, naslovljen „Definicije”, predviđa u stavku 1.:

„1. Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

- (g) ‚razdoblje prilagodbe’: obavljanje regulirane profesije u državi članici domaćinu pod odgovornošću kvalificiranog stručnjaka; to razdoblje stručne prakse pod nadzorom može biti popraćeno dodatnim osposobljavanjem. Razdoblje stručne prakse pod nadzorom se ocjenjuje. Detaljna pravila u pogledu razdoblja prilagodbe i njegovog ocjenjivanja te statusa migranta za vrijeme stručne prakse pod nadzorom utvrđuje nadležno tijelo države članice domaćina.

Status osobe koja obavlja stručnu praksu pod nadzorom u državi članici, posebno u pogledu prava boravka i obveza, socijalnih prava i naknada, novčanih pomoći i plaće, utvrđuju nadležna tijela države članice u skladu s važećim pravom Zajednice;

- (h) ‚provjera osposobljenosti’ provjera ograničena na stručno znanje, vještine i kompetencije podnositelja zahtjeva, koju provode ili priznaju nadležna tijela države članice domaćina, radi ocjene podnositeljeve sposobnosti obavljanja regulirane profesije u toj državi članici.

Radi odobravanja provođenja te provjere, nadležna tijela sastavljaju popis predmeta koji nisu obuhvaćeni diplomom ili drugim dokazom o formalnoj osposobljenosti podnositelja zahtjeva, što se utvrđuje usporedbom obrazovanja i osposobljavanja koje se zahtijeva u državi članici domaćinu, s obrazovanjem i osposobljavanjem koje je podnositelj zahtjeva stekao.

Kod provjere osposobljenosti treba uzeti u obzir činjenicu da je podnositelj zahtjeva kvalificirani stručnjak u matičnoj državi članici ili u državi članici iz koje dolazi. Provjera obuhvaća odabrane predmete s popisa čije je znanje prijeko potrebno za obavljanje dotične profesije u državi članici domaćinu. Ona također može obuhvaćati poznavanje pravila struke koja se primjenjuju na odgovarajuće djelatnosti u državi članici domaćinu.

Pojedinosti u vezi s provođenjem provjere osposobljenosti i statusom podnositelja zahtjeva u državi članici domaćinu koji se želi pripremiti za provjeru osposobljenosti u toj državi članici određuju nadležna tijela te države;

[...]

- 3 Članak 5. Direktive 2005/36, naslovljen „Načelo slobode pružanja usluga”, određuje u stavcima 1. i 2.:

„1. Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe prava Zajednice te članke 6. i 7. ove Direktive, države članice ne smiju ni zbog kojeg razloga koji se odnosi na stručne kvalifikacije ograničavati slobodu pružanja usluga u drugoj državi članici:

- (a) ako pružatelj usluga u državi članici ima zakoniti poslovni nastan radi obavljanja iste profesije u toj državi (dalje u tekstu: država članica poslovnog nastana); i
- (b) kada se pružatelj usluga seli, ako je u jednoj ili više država članica tu profesiju obavljao najmanje godinu dana u razdoblju od deset godina prije pružanja usluga, u slučaju da profesija u državi članici poslovnog nastana nije regulirana. Uvjet godine dana obavljanja profesije ne primjenjuje se ako je obavljanje profesije ili obrazovanje i osposobljavanje za tu profesiju regulirano.

2. Odredbe iz ovog poglavlja primjenjuju se samo kad pružatelj usluga odlazi na državno područje države članice domaćina privremeno ili povremeno obavljati profesiju iz stavka 1.

Privremena i povremena priroda pružanja usluga procjenjuje se za svaki slučaj posebno pri čemu posebno treba voditi računa o njezinu trajanju, učestalosti, redovitosti i stalnosti.”

- 4 U skladu s člankom 6. te direktive, naslovljenim „Izuzeća”:

„Država članica domaćin će u skladu s člankom 5. stavkom 1. izuzeti pružatelje usluga koji imaju poslovni nastan u drugoj državi članici od zahtjeva koje postavlja stručnjacima koji imaju poslovni nastan na njezinu državnom području koji se odnose na:

[...]

- (b) registraciju pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost u svrhu podmirenja računa kod osiguravatelja, koji se odnose na djelatnosti koje se obavljaju u korist osiguranika.

Međutim, pružatelj usluga je dužan unaprijed, ili u hitnim slučajevima naknadno, obavijestiti tijelo iz točke (b) o uslugama koje je pružio.”

- 5 Članak 7. navedene direktive, naslovljen „Prijava koja se daje unaprijed ako se pružatelj usluga seli”, predviđa u stavku 3.:

„3. Usluga se obavlja pod profesionalnim nazivom države članice poslovnog nastana, ako takav profesionalni naziv postoji u toj državi članici za profesionalnu djelatnost o kojoj je riječ. Profesionalni naziv se navodi na službenom jeziku ili na jednom od službenih jezika države članice poslovnog nastana na takav način da se izbjegne moguća zamjena s profesionalnim nazivom države članice domaćina. Ako u državi članici poslovnog nastana takav profesionalni naziv ne postoji, pružatelj usluga dužan je navesti svoju formalnu osposobljenost na službenom jeziku ili na jednom od službenih jezika države članice. Iznimno se usluga pruža pod profesionalnim nazivom države članice domaćina u slučajevima navedenim u glavi III. poglavlju III.”

- 6 Članak 21. iste direktive, naslovljen „Načelo automatskog priznavanja”, u stavcima 1. i 6. predviđa:

„1. Svaka država članica priznaje dokaze o formalnoj osposobljenosti za [...] veterinare [...] i arhitekta [...] te u svrhu pristupa profesionalnim djelatnostima i njihovom obavljanju priznaje tim dokazima na svom državnom području jednaku valjanost kao i dokazima o formalnoj osposobljenosti koje sama izdaje.

[...]

6. Svaka država članica za obavljanje i pristup stručnoj djelatnosti liječnika, medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu, doktora dentalne medicine, veterinaru, primalju i farmaceuta, traži posjedovanje dokaza o formalnoj osposobljenosti iz Priloga V. točaka 5.1.1., 5.1.2., 5.1.4., 5.2.2., 5.3.2., 5.3.3., 5.4.2., 5.5.2. i 5.6.2., kojim se potvrđuje da je stručnjak tijekom svojeg osposobljavanja stekao, prema potrebi, znanje, vještine i kompetencije iz članka 24. stavka 3., članka 31. stavka 6., članka 31. stavka 7., članka 34. stavka 3., članka 38. stavka 3., članka 40. stavka 3. i članka 44. stavka 3.

Kako bi se uzeo u obzir opće prihvaćen znanstveni i tehnološki napredak, Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 57.c kako bi prilagodila znanja i vještine iz članka 24. stavka 3., članka 31. stavka 6., članka 34. stavka 3., članka 38. stavka 3., članka 40. stavka 3., članka 44. stavka 3. i članka 46. stavka 4. tako da odražavaju razvoj prava Unije koje izravno utječe na dotične stručnjake.

Takvo ažuriranje nema za posljedicu izmjenu postojećih zakonskih načela država članica u vezi sa strukturom profesije koja se odnosi na osposobljavanje i uvjete pristupa za fizičke osobe. Pri takvom se ažuriranju poštuje odgovornost država članica za ustroj obrazovnih sustava, kao što je utvrđeno u članku 165. stavku 1. [UFEU-a].”

- 7 Članak 31. Direktive 2005/36, naslovljen „Osposobljavanje medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu”, predviđa u stavku 3. prvom podstavku:

„3. Osposobljavanje medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu obuhvaća ukupno najmanje tri godine studija, koje osim toga može biti izraženo istovjetnim bodovima ECTS [(Europski sustav prijenosa i prikupljanja bodova)], i sastoji se od najmanje 4600 sati teoretskog i kliničkog osposobljavanja, s time da trajanje teoretskog osposobljavanja predstavlja najmanje jednu trećinu, a trajanje kliničkog osposobljavanja najmanje jednu polovinu minimalnog trajanja

osposobljavanja. Države članice mogu priznati djelomična izuzeća stručnjacima koji su dio svojeg osposobljavanja stekli na programima studija koji su najmanje istovjetnog stupnja.”

- 8 Članak 32. te direktive, naslovljen „Obavljanje profesije medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu”, predviđa:

„Za potrebe ove Direktive, djelatnosti medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu su djelatnosti koje se obavljaju profesionalno, a koje su navedene u točki 5.2.2. Priloga V.”

- 9 Članak 44. navedene direktive, naslovljen „Osposobljavanje farmaceuta”, predviđa:

„1. Za pristupanje programu osposobljavanja farmaceuta zahtijeva se posjedovanje diplome ili svjedodžbe koja u državi članici omogućuje pristup tom studiju na sveučilištu ili visokom učilištu kojoj se priznaje istovjetni stupanj.

[...]”

- 10 Članak 45. iste direktive, naslovljen „Obavljanje profesionalne djelatnosti farmaceuta”, u stavcima 2. i 3. predviđa:

„2. Države članice osiguravaju da osobe koje posjeduju dokaz o formalnoj osposobljenosti iz farmacije sveučilišnog stupnja ili stupnja koji je priznat kao istovjetan ispunjavaju uvjete iz članka 44. i da imaju pravo na pristup i obavljanje barem sljedećih djelatnosti pod uvjetom da zadovoljavaju, gdje je to prikladno, zahtjeve za dodatnim stručnim iskustvom:

- (a) priprema farmaceutskog oblika lijekova;
- (b) izrada i testiranje lijekova;
- (c) testiranje medicinskih proizvoda u laboratorijima za testiranje lijekova;
- (d) skladištenje, čuvanje i distribucija lijekova na veliko;
- (e) nabava, priprema, testiranje, skladištenje, distribucija i izdavanje sigurnih i djelotvornih lijekova tražene kvalitete u javnim ljekarnama;
- (f) priprema, testiranje, skladištenje i izdavanje sigurnih i djelotvornih lijekova tražene kvalitete u bolnicama;
- (g) informiranje i savjetovanje o samim lijekovima, uključujući i o njihovoj primjerenoj upotrebi;
- (h) izvještavanje nadležnih tijela o neželjenim učincima farmaceutskih proizvoda;
- (i) podrška na individualnoj osnovi za pacijente koji si sami daju lijek;
- (j) doprinos lokalnim i nacionalnim kampanjama javnog zdravlja

3. Ako država članica uvjetuje pristup ili obavljanje djelatnosti farmaceuta dodatnim stručnim iskustvom, pored posjedovanja dokaza o formalnoj osposobljenosti iz točke 5.6.2. Priloga V., ta država članica kao dovoljan dokaz u vezi s tim priznaje potvrdu koju izdaju nadležne vlasti u

matičnoj državi članici koja navodi da je osoba obavljala te djelatnosti u matičnoj državi članici tijekom jednako dugog razdoblja.”

11 Članak 50. Direktive 2005/36 naslovljen „Dokumentacija i formalnosti”, predviđa:

„1. Kad nadležne vlasti države članice domaćina odlučuju o zahtjevu za odobrenje obavljanja regulirane profesije na temelju ove Glave, te nadležne vlasti mogu zahtijevati dokumente i potvrde navedene u Prilogu VII.

Dokumenti iz točaka 1. (d), (e) i (f) Priloga VII. na dan njihovog podnošenja ne smiju biti stariji od tri mjeseca.

Države članice, tijela i druge pravne osobe osiguravaju povjerljivost podataka koje prime.

2. U slučaju opravdanih sumnji, država članica domaćin može zahtijevati od nadležnih vlasti države članice potvrdu o autentičnosti potvrde i dokaza o formalnoj osposobljenosti izdanih u drugoj državi članici te, prema potrebi, potvrdu činjenice da korisnik za profesije iz poglavlja III. ove glave ispunjava minimalne uvjete osposobljavanja određene u člancima 24., 25., 28., 31., 34., 35., 38., 40., 44. i 46.

3. U slučajevima opravdane sumnje, kad je dokaz o formalnoj osposobljenosti određen u članku 3. stavku 1. točki (c) izdalo nadležno tijelo države članice, a uključuje osposobljavanje stečeno u cijelosti ili djelomično u organizaciji zakonski ustanovljenoj na državnom području druge države članice, država članica domaćin ima pravo provjeriti kod nadležnog tijela države članice koja je izdala dokaz:

(a) je li tečaj osposobljavanja u ustanovi koja je izvodila osposobljavanje formalno potvrdila obrazovna ustanova ustanovljena u državi članici koja je izdala dokaz;

(b) je li dokaz o izdanoj formalnoj osposobljenosti jednak onom koji bi bio izdan da je program u cijelosti izveden u državi članici koja je izdala dokaz;

(c) daje li dokaz o formalnoj osposobljenosti jednaka profesionalna prava na državnom području države članice koja je izdala dokaz.

[...]”

12 Članak 51. te direktive, naslovljen „Postupak uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija”, određuje u stavku 1.:

„1. Nadležno tijelo države članice domaćina potvrđuje primitak zahtjeva u roku od jednog mjeseca od primitka i u slučaju nepotpune dokumentacije obavješćuje o tome podnositelja zahtjeva.”

13 Članak 54. navedene direktive, naslovljen „Korištenje akademskih naziva”, predviđa:

„Ne dovodeći u pitanje članke 7. i 52., država članica domaćin osigurava da se odgovarajućim osobama dodijeli pravo na korištenje akademskih naziva dodijeljenih u matičnoj državi članici, i po mogućnosti njihovih kratica, na jeziku matične države članice. Država članica domaćin može zahtijevati da iza tog naziva slijedi naziv i adresa ustanove ili ispitnog povjerenstva koje ju je dodijelilo. Ako bi moglo doći do

zamjene akademskog naziva matične države članice s nazivom u državi članici domaćinu, koji u toj državi zahtijeva dodatno osposobljavanje koje osoba nije stekla, država članica domaćin može zahtijevati od te osobe da koristi akademski naziv matične države članice u odgovarajućem obliku koji odredi država članica domaćin.”

- 14 Prilog VII. istoj direktivi, naslovljen „Dokumenti i potvrde koji se mogu zahtijevati u skladu s člankom 50. stavkom 1.”, predviđa u točki 1. podtočkama (d) i (e):

„1. Dokumenti

[...]

(d) Ako nadležno tijelo države članice domaćina zahtijeva od osoba koje žele obavljati reguliranu profesiju dokaz o njihovom dobrom karakteru ili ugledu, ili o tome da nisu objavili stečaj, ili kada prekine ili zabrani obavljanje te profesije u slučaju teže povrede pravila struke ili kaznenog djela, ta država članica prihvaća kao dostatan dokaz za državljane države članice koji žele obavljati tu profesiju na njezinom državnom području, predočenje dokumenata koje su izdala nadležna tijela matične države članice ili države članice iz koje dolazi strani državljanin, a koji potvrđuju da su ti zahtjevi ispunjeni. Ta tijela moraju dostaviti tražene dokumente u roku od dva mjeseca.

Ako nadležna tijela matične države članice ili države članice iz koje dolazi strani državljanin ne izdaju dokumente navedene u prvom podstavku, ti će se dokumenti zamijeniti izjavom pod prisegom – ili, u državama u kojima nije predviđena izjava pod prisegom, svečanom izjavom koju ta osoba daje pred nadležnim sudskim ili upravnim tijelom, ili kada je to primjereno, pred javnim bilježnikom ili pred kvalificiranim stručnim tijelom matične države članice ili države članice iz koje ta osoba dolazi; takvo tijelo ili javni bilježnik izdaju potvrdu kojom se potvrđuje autentičnost izjave pod prisegom ili svečane izjave.

(e) Ako država članica domaćin od svojih vlastitih državljana koji žele početi obavljati reguliranu profesiju traži dokument o njihovom fizičkom ili duševnom zdravlju, ta država članica kao dostatan dokaz prihvaća predočenje dokumenta koji se zahtijeva u matičnoj državi članici. Ako matična država članica ne izda takav dokument, država članica domaćin prihvaća potvrdu koju izdaje nadležno tijelo u toj državi. U tom slučaju nadležna tijela matične države članice moraju izdati traženi dokument u roku od dva mjeseca.”

Češko pravo

Zakon o priznavanju stručnih kvalifikacija

- 15 Člankom 13. stavkom 1. Zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace) (Zakon br. 18/2004 Zb. o priznavanju stručnih kvalifikacija i drugih sposobnosti državljana država članica Europske unije i određenih

državljana drugih država te o izmjenama određenih zakona (Zakon o priznavanju stručnih kvalifikacija)), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju (u daljnjem tekstu: Zakon o priznavanju stručnih kvalifikacija), određuje se:

„(1) ‚Razdoblje prilagodbe‘ znači razdoblje tijekom kojeg podnositelj zahtjeva obavlja djelatnosti regulirane u Češkoj Republici pod nadzorom stručno osposobljene fizičke osobe kako bi nadopunio teorijska znanja i praktične vještine koje su dio sadržaja obrazovanja i osposobljavanja te na temelju kojih se stječe potvrda o osposobljavanju koja se zahtijeva u Češkoj Republici i čije je poznavanje nužno za obavljanje reguliranih djelatnosti. Razdoblje prilagodbe može uključivati i studij ili dodatno usavršavanje s ciljem dopunjavanja stručnih kvalifikacija.”

16 Članak 14. stavak 1. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija predviđa:

„(1) Provjera osposobljenosti je provjera stručnog znanja, vještina i kompetencija podnositelja zahtjeva s ciljem procjene njegove sposobnosti obavljanja regulirane djelatnosti u Češkoj Republici. Provjera osposobljenosti odvija se pred tijelom za priznavanje, drugim upravnim tijelom, na sveučilištu ili u drugoj obrazovnoj ustanovi odgovarajuće namjene [...]”

17 Članak 15. tog zakona glasi:

„Provedbenom uredbom ili uredbom o profesijama mogu se propisati, za pojedinačne regulirane djelatnosti ili skupinu reguliranih djelatnosti, uzimajući u obzir njihove osobitosti, metoda određivanja trajanja razdoblja prilagodbe i uvjeti za provedbu i ocjenu razdoblja prilagodbe te provjere osposobljenosti, uključujući oblik, sadržaj i opseg te provjere.”

18 U skladu s člankom 20. navedenog zakona:

„(1) Ako je za obavljanje regulirane djelatnosti u Češkoj Republici potreban dokaz dobrog ugleda podnositelja zahtjeva ili da nije bio sankcioniran za upravni prekršaj ili stegovnu povredu povezanu s obavljanjem djelatnosti o kojoj je riječ, dokument koji je izdalo nadležno tijelo matične države članice, a kojim se dokazuje ta činjenica, smatra se dovoljnim. Taj je dokument izvadak iz kaznene evidencije ili sličnog registra matične države članice ili jednakovrijedan dokument koji je izdalo nadležno tijelo matične države članice ili, ako se takav registar ne vodi u matičnoj državi članici, svečana izjava podnositelja zahtjeva o dobrom ugledu.

(2) Ako je to potrebno za obavljanje reguliranih djelatnosti u Češkoj Republici, dokaz da u razdoblju navedenom u posebnim zakonskim propisima podnositelj zahtjeva nije bio predmet odluke o stečaju, da nad njim nije otvoren stečaj ili da zahtjev za insolventnost nije odbijen zbog nedostatka imovine ili da obavljanje funkcije statutarnog tijela, člana statutarnog tijela ili drugog tijela pravne osobe podnositelja zahtjeva nije spriječeno prethodnim obavljanjem usporedive funkcije u pravnoj osobi nad čijom je imovinom otvoren stečaj ili protiv koje je zahtjev za insolventnost odbijen zbog nepostojanja imovine, dokument koji je izdalo nadležno tijelo matične države članice koji sadržava takav dokaz smatra se dovoljnim.

(3) Ako nadležna tijela država članica ne izdaju dokumente iz stavaka 1. i 2., dokumenti iz stavaka 1. i 2. zamjenjuju se svečanom izjavom podnositelja zahtjeva pred nadležnim tijelom matične države članice ili pred javnim bilježnikom s poslovnim nastanom u toj državi članici.

(4) Ako je za obavljanje regulirane djelatnosti u Češkoj Republici potrebna zdravstvena sposobnost podnositelja zahtjeva, dokument o zdravstvenoj sposobnosti koji zahtijeva matična država članica smatra se dovoljnim. Ako matična država članica ne zahtijeva zdravstvenu sposobnost za obavljanje djelatnosti o kojoj je riječ, dokument koji je izdalo nadležno tijelo matične države članice, a kojim se

dokazuje ispunjavanje uvjeta predviđenog posebnim pravnim propisom Češke Republike, smatra se dovoljnim.

[...]"

19 Članak 27. stavak 2. istog zakona glasi kako slijedi:

„(2) Podnositelj zahtjeva koji privremeno ili povremeno obavlja reguliranu profesiju u Češkoj Republici [...] upotrebljava profesionalni naziv matične države članice u skladu s njezinim zakonodavstvom i na jeziku ili jednom od službenih jezika matične države članice.”

20 Članak 33. stavak 1. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija određuje:

„(1) Na zahtjev nadležnog tijela druge države članice nadležno tijelo Češke Republike provodi potrebne istrage i dostavlja tražene informacije što je prije moguće. Ako informacije nije moguće dostaviti u roku od 30 dana, o tome se obavještava nadležno tijelo druge države članice.”

21 Članak 36.a stavak 1. tog zakona glasi kako slijedi:

„(1) Podnositelju zahtjeva koji je državljanin države članice [...] i u skladu sa zakonodavstvom matične države članice obavlja predmetnu djelatnost, koja je regulirana djelatnost u Češkoj Republici, također se dopušta da privremeno ili povremeno obavlja tu djelatnost na državnom području Češke Republike a da pritom ne mora ispuniti obveze registracije, prijave, odobrenja ili članstva u strukovnom tijelu u skladu s posebnim propisom niti zatražiti priznavanje svojih stručnih kvalifikacija [...]"

Zakon br. 95/2004,

22 U skladu s člankom 2. točkom (g) zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta (Zakon br. 95/2004 o uvjetima za stjecanje i priznavanje stručnih i specijalističkih kompetencija za obavljanje profesije liječnika, doktora dentalne medicine i farmaceuta), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju (u daljnjem tekstu: Zakon br. 95/2004):

„U svrhu primjene ovog zakona primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

[...] samostalno obavljanje profesije doktora dentalne medicine i farmaceuta' podrazumijeva obavljanje djelatnosti za koje je doktor dentalne medicine ili farmaceut osposobljen bez stručnog nadzora i na temelju vlastite ocjene i procjene zdravstvenog stanja pacijenta i s njim povezanih okolnosti.”

23 Članak 10. stavak 2. Zakona br. 95/2004 glasi:

„(2) Nakon što stekne profesionalne kompetencije, [...] farmaceut ima pravo samostalno obavljati djelatnosti uključene u pružanje ljekarničke skrbi u skladu sa zakonom č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách) (Zakon br. 372/2011 o zdravstvenim uslugama i uvjetima njihova pružanja (Zakon o zdravstvenim uslugama)) od 6. studenoga 2011. (u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenim uslugama), osim djelatnosti za čije je samostalno obavljanje potrebno steći specijalističke kompetencije u smislu članka 11. Farmaceut je također ovlašten obavljati djelatnosti koje nisu obuhvaćene pružanjem zdravstvene skrbi i to u okviru proizvodnje i testiranja lijekova te skladištenja i distribucije lijekova kod distributera lijekova u skladu sa zakonom č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech)

(Zakon br. 378/2007 o farmaceutskim proizvodima i izmjenama određenih povezanih zakona (Zakon o farmaceutskim proizvodima) od 6. prosinca 2007.”

24 Članak 11. stavci 1., 2. i 7. do 12. Zakona br. 95/2004 predviđa:

„(1) Specijalistička kompetencija farmaceuta stječe se:

- (a) uspješno završenim specijalističkim usavršavanjem koje se potvrđuje polaganjem certifikacijskog ispita [...] na temelju kojeg ministarstvo farmaceutu izdaje diplomu o specijalizaciji u specijalističkom području o kojem je riječ, ili
- (b) stjecanjem dodatnog stručnog iskustva u skladu s odgovarajućim programom osposobljavanja u ustanovi akreditiranoj za odgovarajuće područje specijalističkog usavršavanja ili za odgovarajuće područje dodatnog stručnog iskustva, koja će podnositelju zahtjeva izdati potvrdu o završenom osposobljavanju.

(2) Područja specijalističkog usavršavanja farmaceuta, kvalifikacije i trajanje specijalističkog usavršavanja navedeni su u Prilogu 1. ovom zakonu. [...]

[...]

(7) Stjecanje specijalističkih kompetencija u smislu stavka 1. točke (a) [...] uvjet je za samostalno obavljanje djelatnosti

- (a) povezanih sa zaštitom javnog zdravlja,
- (b) u ustanovama za transfuziju,
- (c) u području farmaceutskih tehnologija,
- (d) u području laboratorijskih metoda i metoda analize u području zdravlja i
- (e) u području radiofarmaceutskih lijekova.

(8) Stjecanje specijalističkih kompetencija u smislu stavka 1. iz područja praktične farmacije uvjet je za samostalno obavljanje djelatnosti povezanih s upravljanjem ljekarnom [...]

(9) Stjecanje specijalističkih kompetencija iz područja kliničke farmacije u smislu stavka 1. točke (a) uvjet je za samostalno obavljanje djelatnosti kliničkog farmaceuta.

(10) Stjecanje posebnih specijalističkih kompetencija iz područja bolničke farmacije uvjet je za samostalno obavljanje djelatnosti povezanih s upravljanjem ljekarnom opremljenom prostorijama specijaliziranim za pripremanje posebno složenih farmaceutskih oblika; u smislu ovog zakona, ‚posebno složeni farmaceutski oblici‘ znači sterilni lijekovi za parenteralnu primjenu koji se pripremaju u specijaliziranim prostorijama u ljekarnama.

(11) Stjecanje specijalističkih kompetencija u smislu stavka 1. točke (a) iz područja radiofarmaceutskih lijekova ili farmaceutskih tehnologija, ili stjecanje posebnih specijalističkih kompetencija iz područja bolničke farmacije uvjet je za samostalno obavljanje djelatnosti pripremanja posebno složenih farmaceutskih oblika.

(12) Prije stjecanja specijalističkih kompetencija, farmaceut obavlja djelatnosti navedene u stavcima 7. do 11. pod stručnim nadzorom zdravstvenog djelatnika koji ima odgovarajuće specijalističke kompetencije.”

25 U skladu s člankom 27. stavkom 6. tog zakona:

„(6) Liječnicima, liječnicima dentalne medicine ili farmaceutima čiji dokazi o stečenim stručnim kvalifikacijama ispunjavaju uvjete predviđene člankom 28.a ili člankom 28.b dopušteno je obavljati njihovu djelatnost koristeći se profesionalnim nazivom (u daljnjem tekstu: specijalistički naziv) iz ovog zakona. Ako je stručna kvalifikacija provjerena u skladu s člankom 27.b, medicinska se djelatnost obavlja pod specijalističkim nazivom predviđenim ovim zakonom.”

26 Članak 28.a stavak 5. navedenog zakona glasi kako slijedi:

„(5) U slučaju dodatnog stručnog iskustva u smislu članka 11. stavka 1. točke (b) [Zakona br. 95/2004], ministarstvo kao dokaz stečene kvalifikacije automatski priznaje potvrdu koju su izdala nadležna tijela države članice, a kojom se dokazuje da je zainteresirana osoba obavljala djelatnosti o kojima je riječ u matičnoj državi članici u jednakom trajanju.”

Zakonik o upravnom postupku

27 Člankom 44. stavkom 1. Zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (Zakon br. 500/2004 o Zakoniku o upravnom postupku), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju (u daljnjem tekstu: Zakonik o upravnom postupku), određuje se:

„(1) Postupak podnošenja zahtjeva pokreće se od dana kada zahtjev ili bilo koji drugi akt kojim se pokreće postupak [...] zaprimi stvarno i mjesno nadležno upravno tijelo.”

28 Članak 45. stavak 2. Zakonika o upravnom postupku glasi:

„(2) Ako zahtjev ne ispunjava propisane kriterije ili ima drugih nedostataka, upravno tijelo pomoći će podnositelju zahtjeva da ispravi nedostatke na licu mjesta ili ga pozvati da ispravi nedostatke; kako bi to učinio, upravno tijelo će mu dodijeliti razuman rok i obavijestiti ga o posljedicama ako ne ispravi zahtjev u tim rokovima;

[...]”

29 Članak 47. stavak 1. tog zakonika predviđa:

„(1) Upravno tijelo dužno je što je prije moguće obavijestiti sve sudionike u postupku koji su mu poznati o pokretanju postupka.”

30 U skladu s člankom 71. navedenog zakonika:

„(1) Upravno tijelo dužno je donijeti odluku što je prije moguće.

[...]

(3) Ako odluku nije moguće donijeti bez odgode, upravno tijelo dužno je donijeti odluku najkasnije u roku od 30 dana od pokretanja postupka, kojem se dodaje rok [...] od najviše 30 dana u slučaju potrebe za raspravom ili istragom na licu mjesta ako se pokaže da je potrebno pozvati ili dovesti osobu ili obavijestiti osobu putem javne objave ako se dokaže da su dostave bile bezuspješne, ili kada je riječ o

posebno složenom slučaju, [ili roku] [...] potrebnom za izvršenje naloga na temelju članka 13. stavka 3., zahtjeva za vještačenje ili dostave u inozemstvo.

[...]"

31 Članak 154. istog zakonika navodi:

„Ako upravno tijelo izdaje potvrdu, uvjerenje, provodi istrage ili daje izjave koje se odnose na zainteresirane osobe, ono mora poštovati [...] sljedeće odredbe drugog dijela: članke 10. do 16., članke 19. do 26., članke 29. do 31., članke 33. do 35., članak 37., članak 40., članak 62., članak 63.; i, analogno tomu, sljedeće odredbe trećeg dijela: članak 134., članak 137. i članak 142. stavke 1. i 2.; mora na odgovarajući način poštovati ostale odredbe ovog zakona ako se pokaže da je njihova primjena potrebna.”

Zakon o zdravstvenim uslugama

32 Članak 5. stavak 2. Zakona o zdravstvenim uslugama glasi:

„2. [...]

(i) Farmaceutska skrb i klinička farmaceutska skrb (u daljnjem tekstu: farmaceutska skrb) je skrb čiji je cilj osigurati, pripremiti, obraditi, skladištiti, kontrolirati i distribuirati lijekove, osim proizvoda za transfuziju i sirovina za pripremu derivata krvi u skladu sa Zakonom o lijekovima, kao i laboratorijskih kemikalija, reagensa, dezinficijensa – kao i osigurati, skladištiti, distribuirati i prodavati medicinske proizvode obuhvaćene Zakonom o medicinskim proizvodima [...], opskrbljivati, skladištiti, distribuirati i prodavati prehrambene proizvode za određene medicinske potrebe; u okviru te skrbi pružaju se i usluge savjetovanja, konzultiranja i druge usluge u području sprečavanja i ranog otkrivanja bolesti, promicanja zdravlja te procjene i kontrole učinkovite, sigurne i ekonomične upotrebe lijekova i postupaka povezanih s njima.

[...]"

33 U skladu s člankom 12. stavkom 3. tog zakona:

„3. Ako se zdravstvene usluge pružaju

[...]

(c) u području farmacije ili u području specijalističkog usavršavanja farmaceuta, potrebno je ovlaštenje za samostalno obavljanje profesije farmaceuta u najmanje jednom području specijalističkog usavršavanja farmaceuta.

[...]"

Zakon o veterinarskoj skrbi

- 34 Članak 59. Zákona č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) (Zakon br. 166/1999 o veterinarskoj skrbi i izmjeni određenih povezanih zakona (Zakon o veterinarskoj skrbi)), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju, određuje:

„[...]

(2) Veterinarima se također smatraju:

- (a) osobe koje posjeduju diplomu, svjedodžbu ili drugi dokaz kojim se potvrđuje stjecanje potrebnog osposobljavanja, kako je navedeno u provedbenom zakonodavstvu i koje je izdalo nadležno tijelo druge države članice,

[...]

(3) Osobe koje su državljanima druge države članice, a ispunjavaju uvjete utvrđene u stavcima 1. i 2., imaju pravo koristiti se dokazom o formalnoj osposobljenosti koji su stekle ili njegovom kraticom na jeziku države u kojoj je dokaz stečen.

[...]”

Zakon o javnom zdravstvenom osiguranju

- 35 Člankom 11. stavkom 1. Zákona č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (Zakon br. 48/1997 o javnom zdravstvenom osiguranju te o izmjenama i dopunama određenih povezanih zakona), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju (u daljnjem tekstu: Zakon o javnom zdravstvenom osiguranju), određuje se:

„(1) Osigurana osoba ima pravo:

- (a) odabrati zavod za zdravstveno osiguranje [...]
- (b) odabrati pružatelja zdravstvenih usluga na državnom području Češke Republike [...] koji ima ugovorni odnos s odgovarajućim zavodom za zdravstveno osiguranje [...]
- (c) pristupiti bilo kada i bilo gdje uslugama za koje se nadoknađuju troškovi i koje pružaju ugovorni pružatelji usluga odgovarajućeg zavoda za zdravstveno osiguranje;
- (d) da joj se pruže usluge za koje se nadoknađuju troškovi u opsegu i pod uvjetima utvrđenima ovim zakonom, pod uvjetom da pružatelj usluga od osigurane osobe ne može primiti nikakvo plaćanje za te usluge za koje se nadoknađuju troškovi;

[...]”

- 36 Članak 17. stavak 1. Zakona o javnom zdravstvenom osiguranju predviđa:

„(1) Kako bi se osiguranim osobama u okviru pružanja usluga za koje se nadoknađuju troškovi osigurala davanja u naravi, Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky (Opći zavod za zdravstveno osiguranje Češke Republike) i ostali zavodi za zdravstveno osiguranje s pružateljima

usluga sklapaju [...] ugovore o pružanju usluga i naknadi troškova za usluge za koje se nadoknađuju troškovi. [...] Ugovori nisu potrebni u slučaju:

(a) pružanja osiguraniku hitne zdravstvene skrbi;

[...]"

Zakon o ovlaštenju

- 37 Člankom 13. Zákona č. 360/1992 Sb., České národní rady o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (Zakon češskog nacionalnog vijeća br. 360/1992 o obavljanju djelatnosti ovlaštenog arhitekta i obavljanju djelatnosti inženjera i tehničara ovlaštenih u području graditeljstva (Zakon o ovlaštenju), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju (u daljnjem tekstu: Zakon o ovlaštenju), glasi kako slijedi:

„(1) Ovlaštena osoba ima pravo, u skladu s vrstom izdanog ovlaštenja, koristiti naziv ‚ovlašteni arhitekt‘ [...] i to u vezi s nazivom područja, prema potrebi specijalizacije, za koje je ovlaštenje izdano.

[...]"

- 38 Članak 30.c stavak 2. Zakona o ovlaštenju glasi:

„(2) [...] Odredbe članka 10. i 11., članka 13. stavka 1. [...] na odgovarajući se način primjenjuju na osobe koje su prihvaćene. [...]"

Zakon o veterinarskoj komori

- 39 Članak 5.a stavak 1. zákona č. 381/1991 Sb. České národní rady o Komoře veterinárních lékařů České republiky (Zakon br. 381/1991 češskog Nacionalnog vijeća o veterinarskoj komori Češke Republike), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju (u daljnjem tekstu: Zakon o veterinarskoj komori), predviđa:

„(1) Veterinar iz države članice Europske unije [...] koji na državnom području Češke Republike namjerava privremeno ili povremeno obavljati preventivnu i kurativnu veterinarsku skrb (u daljnjem tekstu: prihvaćeni veterinar) nije obvezan postati član Komore, ali ima obvezu prethodno obavijestiti Komoru o obavljanju djelatnosti preventivne i kurativne veterinarske skrbi na području Češke Republike u skladu sa Zakonom o priznavanju stručnih kvalifikacija. [...]"

Uredba br. 39/2005

- 40 Članak 4. vyhláške č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání (Uredba br. 39/2005 o utvrđivanju minimalnih standarda za studijske programe radi stjecanja stručne osposobljenosti za obavljanje zdravstvene profesije koja nije profesija zdravstvenih djelatnika), u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju, pod naslovom „Obavljanje djelatnosti medicinskih sestara opće njege”, u stavku 2. predviđa:

„(2) Studijski program iz stavka 1. provodi se ili

- (a) uživo s posebnom stručnom komponentom, u obliku koji obuhvaća najmanje tri godine studija i najmanje 4600 sati teoretskog i kliničkog osposobljavanja, uključujući trajanje kliničkog osposobljavanja od 2300 do 3000 sati, ili
- (b) u drugom obliku studija osim uživo, koji uključuje ukupno trajanje osposobljavanja koje nije kraće od onog navedenog u točki (a) i ne ugrožava ciljanu razinu obrazovanja. [...]"
- 41 Članak 20.c Uredbe br. 39/2005, u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju, naslovljen „Obavljanje djelatnosti medicinskih sestara”, u stavku 2. određuje:

„(2) Standardni studijski program traje najmanje četiri godine, uključujući kliničko osposobljavanje od najmanje 1200 sati. Program osposobljavanja obuhvaća najmanje 700 sati teoretskog obrazovanja i najmanje 600 sati kliničkog obrazovanja.”

Predsudski postupak

- 42 Direktiva 2005/36 izmijenjena je, među ostalim, Direktivom 2013/55, koju je trebalo prenijeti najkasnije do 18. siječnja 2016., u skladu s njezinim člankom 3.
- 43 U tom su kontekstu češka tijela obavijestila Komisiju o mjerama za prenošenje.
- 44 Komisija je 25. siječnja 2019. Češkoj Republici uputila pismo opomene u kojem je smatrala da se češkim zakonodavstvom povređuje više odredbi Direktive 2005/36.
- 45 Smatrajući da odgovor čeških tijela na prigovore istaknute u tom pismu opomene nije dostatan, Komisija je 28. studenoga 2019. uputila tim tijelima obrazloženo mišljenje.
- 46 Republika Češka je 28. siječnja 2020. podnijela svoja očitovanja na obrazloženo mišljenje.
- 47 Komisija je 18. veljače 2021. Češkoj Republici dostavila dodatno obrazloženo mišljenje.
- 48 Komisija je 4. veljače 2022. podnijela ovu tužbu.

O tužbi

Uvodna očitovanja

- 49 Valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru tužbe podnesene na temelju članka 258. UFEU-a pismo opomene koje Komisija upućuje državi članici, a zatim i obrazloženo mišljenje koje ona izdaje, omeđuju predmet spora koji se, prema tome, više ne može proširivati. Doista, mogućnost da država članica o kojoj je riječ podnese očitovanja za nju je ključno jamstvo koje se želi ostvariti Ugovorom, čak i ako ocijeni da se njome ne treba koristiti, a poštovanje tog jamstva bitan je formalni zahtjev za pravilnost provođenja postupka zbog povrede obveze države članice. Prema tome, obrazloženo mišljenje i Komisijina tužba moraju se temeljiti na istim prigovorima na kojima se temelji pismo opomene kojim započinje predsudski postupak (presuda od 22. rujna 2016., Komisija/Češka Republika, C-525/14, EU:C:2016:714, t. 17. i navedena sudska praksa).

- 50 Ako to nije slučaj, ne može se smatrati da se takva nepravilnost može otkloniti činjenicom da je država članica podnijela očitovanja na obrazloženo mišljenje (presuda od 25. travnja 2013., Komisija/Španjolska, C-64/11, EU:C:2013:264, t. 14. i navedena sudska praksa).
- 51 Međutim, iako obrazloženo mišljenje i tužba moraju biti utemeljeni na istovjetnim prigovorima, taj zahtjev ipak ne može ići tako daleko da u svakom slučaju zahtijeva savršeno podudaranje prigovora navedenih u obrazloženom mišljenju i tužbenog zahtjeva, pod uvjetom da predmet spora nije bio proširen ili izmijenjen (vidjeti, u tom smislu, presudu od 7. rujna 2006., Komisija/Ujedinjena Kraljevina, C-484/04, EU:C:2006:526, t. 25. i navedenu sudska praksu). Stoga Komisija može pojasniti svoje početne prigovore u tužbi, pod uvjetom da ne mijenja predmet spora (presuda od 30. travnja 2020., Komisija/Rumunjska (Prekoračenje graničnih vrijednosti za PM₁₀), C-638/18, EU:C:2020:334, t. 49.).
- 52 Naposljetku, valja podsjetiti na to da iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da u tužbi prigovore treba iznijeti na dosljedan i precizan način kako bi se državi članici i Sudu omogućilo da pravilno razumiju doseg povrede prava Unije koja se stavlja na teret, kako bi ta država mogla na koristan način istaknuti navode u svoju obranu i Sud provjeriti postojanje povrede obveze koja se stavlja na teret (presuda od 8. ožujka 2022., Komisija/Ujedinjena Kraljevina (Borba protiv prijevara umanjnjem vrijednosti), C-213/19, EU:C:2022:167, t. 133. i navedena sudska praksa).

Prvi prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h) Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 53 Komisija ističe da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h) Direktive 2005/36, koji predviđa obvezu nadležnih tijela države članice domaćina da odrede „status” osoba koje prolaze razdoblje prilagodbe ili se pripremaju za provjeru osposobljenosti.
- 54 Komisija smatra da je glavni cilj članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h) Direktive 2005/36 osigurati zainteresiranim osobama da imaju pravni status u državi članici domaćinu kako se ne bi našle u situaciji „pravne praznine”, što zahtijeva da taj status bude dovoljno jasno i precizno definiran.
- 55 Prema mišljenju Komisije, pravilno prenošenje te odredbe u nacionalno pravo pretpostavlja, na primjer, propisivanje da to pravo dopušta da nadležna tijela preciziraju ili utvrde navedeni status.
- 56 Komisija priznaje da se isti status također može odrediti općim zakonodavstvom pod uvjetom da je ono dovoljno jasno i precizno u tom pogledu.
- 57 Usto, članci 13. do 15. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija na koje se pozivaju češka tijela ne objašnjavaju pravni status tih osoba i ta tijela uostalom priznaju da je taj status teško utvrditi u praksi.
- 58 Češka vlada tvrdi da je prvi prigovor nedopušten te da je u svakom slučaju neosnovan.
- 59 Kad je riječ o dopuštenosti prvog prigovora, češka vlada ističe da taj prigovor, kako je naveden u tužbi, ne odgovara prigovoru iznesenom u obrazloženom mišljenju.

- 60 Naime, Komisija se u obrazloženom mišljenju pozvala isključivo na činjenicu da češko pravo ne pojašnjava status osoba o kojima je riječ, dok sada u tužbi prigovara Češkoj Republici da u svoje nacionalno pravo nije uvela obvezu nadležnih tijela da odrede status tih osoba.
- 61 Češka vlada smatra da prvi prigovor također treba odbaciti kao nedopušten jer nije sastavljen na dosljedan i precizan način. Naime, smatra da je Komisija u točki 23. tužbe dala naslutiti da taj status nadležno tijelo može dodijeliti svakoj osobi na koju se to odnosi, dok se čini da u točki 22. tužbe priznaje da navedeni status treba biti predviđen zakonom.
- 62 Komisija osporava razloge nedopuštenosti koje je istaknula češka vlada. Ističe da predmet spora nije ni proširen ni izmijenjen u odnosu na pismo opomene i da se on jasno odnosi na činjenicu da Češka Republika nije pravilno prenijela članak 3. stavak 1. točke (g) i (h) Direktive 2005/36 u pogledu obveze nadležnih tijela da utvrde pravni status osoba na koje se ta odredba odnosi.
- 63 U pogledu merituma, češka vlada ističe da je prvi prigovor u svakom slučaju neosnovan.
- 64 Ta vlada podsjeća na to da države članice nisu obvezne doslovno prenijeti odredbu neke direktive.
- 65 Ističe da se u članku 3. stavku 1. točkama (g) i (h) Direktive 2005/36 ne navode konkretna prava i obveze koje treba priznati osobama o kojima je riječ, niti se predviđa da im treba priznati poseban status. Ta odredba stoga ne zabranjuje da taj status proizlazi iz općih odredbi nacionalnog prava, kao što je to slučaj u češkom pravu.
- 66 Češka vlada osporava Komisijinu analizu prema kojoj se nacionalno zakonodavstvo mora izričito odnositi na osobe o kojima je riječ. Prema njezinu mišljenju, takav se zahtjev temelji na pogrešnoj pretpostavci da te osobe čine homogenu skupinu koja bi mogla imati poseban jedinstveni status iako njihov status nužno ovisi o njihovoj osobnoj situaciji.
- 67 Naposljetku, češka vlada tvrdi da tijelo ne može odrediti taj status od slučaja do slučaja, a da se pritom ne stvori znatna pravna nesigurnost.

Ocjena Suda

- 68 Što se tiče dopuštenosti prvog prigovora, kako iz obrazloženog mišljenja, tako i iz tužbe jasno proizlazi da Komisija u svakom slučaju ističe da je određivanje „pravnog statusa”, u državi članici domaćinu, migranta za vrijeme stručne prakse i statusa podnositelja zahtjeva koji se želi pripremiti za provjeru osposobljenosti iz članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h) Direktive 2005/36 u državi članici domaćinu nedovoljno jasno i precizno.
- 69 Kad je riječ o razlogu nedopuštenosti koji se temelji na povredi obveze dosljednog i preciznog isticanja prigovora, iz Komisijine argumentacije sažete u točkama 53. do 57. ove presude proizlazi da Komisija u tužbi nedvosmisleno tvrdi da češko pravo ne omogućuje dovoljno jasno i precizno utvrđivanje pravnog statusa osoba o kojima je riječ.
- 70 Za razliku od onog što tvrdi češka vlada, takva se analiza ne može dovesti u pitanje tumačenjem točaka 22. i 23. tužbe. Naime, u njezinoj točki 22. Komisija samo utvrđuje da „opće” češko zakonodavstvo ne omogućuje precizno određivanje statusa osoba o kojima je riječ. Što se tiče točke 23. tužbe, Komisija se, primjera radi, poziva na slučaj u kojem se, prema njezinu mišljenju, može smatrati da je članak 3. stavak 1. točke (h) i (g) Direktive 2005/36 pravilno prenesen.

- 71 Slijedom toga, valja odbaciti razloge nedopuštenosti koje je istaknula češka vlada.
- 72 Što se tiče osnovanosti prvog prigovora, valja podsjetiti na to da članak 3. stavak 1. točka (g) Direktive 2005/36 definira „razdoblje prilagodbe” u smislu te direktive kao obavljanje regulirane profesije u državi članici domaćinu pod odgovornošću kvalificiranog stručnjaka koje je eventualno popraćeno dodatnim osposobljavanjem. U toj se odredbi također navodi da je ta prilagodba predmet ocjenjivanja te da uvjete te prilagodbe i status migranta za vrijeme stručne prakse utvrđuje nadležno tijelo države članice domaćina.
- 73 Navedenom se odredbom osim toga pojašnjava da status koji uživa migrant za vrijeme stručne prakse u državi članici domaćinu, posebno u pogledu prava boravka i obveza, socijalnih prava, naknada i plaće, utvrđuju nadležna tijela te države članice u skladu s važećim pravom Unije.
- 74 Što se tiče članka 3. stavka 1. točke (h) Direktive 2005/36, on definira „provjeru osposobljenosti” kao provjeru stručnog znanja, vještina i kompetencija podnositelja zahtjeva, koju provode ili priznaju nadležna tijela države članice domaćina, radi ocjene podnositeljeve sposobnosti obavljanja regulirane profesije u toj državi članici. Tom se odredbom usto predviđa da status koji u državi članici domaćinu uživa podnositelj zahtjeva koji se želi pripremiti za tu provjeru osposobljenosti u toj državi članici određuju nadležna tijela te države članice.
- 75 Stoga iz samog teksta članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h) Direktive 2005/36 proizlazi da ta odredba zahtijeva da zainteresirane osobe imaju status, s obzirom na to da je cilj zakonodavca Unije jamčiti osobama na koje se ta direktiva odnosi prava i obveze za koje ta direktiva ipak samo predviđa da se moraju odnositi, među ostalim, na pravo boravka, socijalna prava i naknade, novčane pomoći i plaće te poštovati pravo Unije.
- 76 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, iako je na temelju članka 288. trećeg stavka UFEU-a direktiva obvezujuća, u pogledu rezultata koji je potrebno postići, za svaku državu članicu kojoj je upućena, a odabir oblika i metoda postizanja tog rezultata prepušten je nacionalnim tijelima, odredbe direktive ipak se moraju provesti s neupitnom obvezujućom snagom, uz specifičnost, preciznost i jasnoću koje su potrebne da bi se zadovoljili zahtjevi pravne sigurnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 12. svibnja 2022., U. I. (Nezavisni carinski zastupnik), C-714/20, EU:C:2022:374, t. 58. i 59.).
- 77 Iz toga proizlazi da osobe iz članka 3. stavka 1. točaka (g) i (h) Direktive 2005/36 moraju moći lako doznati, u državi članici domaćinu, za „status” koji se na njih primjenjuje u smislu te odredbe, što podrazumijeva postojanje jasnih pravila koja se odnose konkretno na njihovu situaciju.
- 78 Međutim, u ovom slučaju iz spisa koji je podnesen Sudu proizlazi da to nije slučaj.
- 79 Konkretno, iako se člancima 13. do 15. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija predviđaju pravila za razdoblje prilagodbe i provjeru osposobljenosti, oni ne sadržavaju nikakvu posebnu odredbu o statusu osoba o kojima je riječ, niti upućuju na druge propise za određivanje tog statusa.
- 80 Što se tiče pravila „općeg” zakonodavstva na koja se poziva češka vlada, ona priznaje da ni primjena tih pravila na migranta za vrijeme stručne prakse ili podnositelja zahtjeva koji se želi pripremiti za provjeru osposobljenosti ne omogućuje da se lako utvrdi navedeni status.

- 81 U tim okolnostima, valja utvrditi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju Direktive 2005/36 jer nije donijela, u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkama (g) i (h) te direktive, odredbe potrebne kako bi nadležna tijela države članice domaćina odredila status osoba koje prolaze razdoblje prilagodbe ili se žele pripremiti za provjeru osposobljenosti.

Drugi prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 6. prvog stavka točke (b) Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 82 Komisija tvrdi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 6. prvog stavka točke (b) Direktive 2005/36, u pogledu obveze države članice domaćina da pružatelje usluga s poslovnim nastanom u drugoj državi članici izuzme od zahtjeva nametnutih stručnjacima koji imaju poslovni nastan na njezinu državnom području koji se odnose na „registraciju pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost u svrhu podmirenja računa kod osiguravatelja, koji se odnose na djelatnosti koje se obavljaju u korist osiguranika”, kao i one koje ima na temelju članka 6. drugog stavka te direktive, koji predviđa da pružatelj usluga o kojem je riječ ipak unaprijed ili, u hitnim slučajevima, naknadno, obavještava organizaciju iz te točke (b) o svojem pružanju usluga.
- 83 Prema Komisijinu mišljenju, članak 36.a Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija na koji se pozivaju češka tijela nije dovoljan za pravilno prenošenje članka 6. prvog stavka točke (b) Direktive 2005/36, s obzirom na to da članak 11. stavak 1. i članak 17. stavak 1. Zakona o javnom zdravstvenom osiguranju svakako, u slučaju iz te odredbe Direktive 2005/36, uvjetuju naknadu troškova osiguraniku postojanjem ugovornog odnosa između pružatelja usluga i češkog zavoda za zdravstveno osiguranje.
- 84 Komisija naglašava da se, s obzirom na to da se člankom 6. prvim stavkom točkom (b) Direktive 2005/36 predviđa obveza države članice domaćina da pružatelje usluga koji imaju poslovni nastan u drugoj državi članici izuzme od obveze registracije pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost kako bi se osiguralo pokriće osiguranika iz sustava socijalne sigurnosti, toj se odredbi protivi to da države članice uvjetuju naknadu za zdravstvenu zaštitu pruženu u tom okviru takvom registracijom.
- 85 Komisija smatra da je ta „registracija” iz članka 6. prvog stavka točke (b) Direktive 2005/36 autonoman pojam prava Unije, koji treba tumačiti uzimajući u obzir kontekst i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ, a to je osigurati poštovanje slobode pružanja usluga.
- 86 Stoga se taj pojam ne odnosi samo na registraciju, u pravom smislu riječi, pri tijelu koje je država članica utvrdila kao njezino glavno tijelo nadležno za socijalnu sigurnost, nego i na ostale administrativne ili zakonske zahtjeve koji imaju slične učinke, koje pružatelj usluga eventualno treba poštovati pri drugim tijelima te države članice koja na ovaj ili onaj način pridonose funkcioniranju nacionalnog sustava socijalne sigurnosti.
- 87 Komisija ističe da je, prema informacijama kojima raspolaže, češki sustav zdravstvenog osiguranja organiziran na takav način da se osiguraniku, ako liječnik koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici nije sklopio ugovor s njegovim zavodom za zdravstveno osiguranje, ne nadoknađuju troškovi zdravstvene zaštite koju je taj liječnik pružio u Češkoj Republici, čak i ako taj osiguranik uplaćuje doprinose svojem zavodu za zdravstveno osiguranje.

- 88 Komisija dodaje da se takav ugovor sklapa u složenom postupku i da je predmet zahtjevnog odabira.
- 89 Komisija smatra da se presuda od 16. svibnja 2002., Komisija/Španjolska (C-232/99, EU:C:2002:291), na koju upućuje češka vlada, nije odnosila na situaciju koja je usporediva s onom o kojoj je riječ u ovom slučaju.
- 90 Komisija u replici priznaje da se pravom Unije u načelu ne sprečava državu članicu da naknadu troškova liječenja uvjetuje ispunjavanjem određenih zahtjeva, ali smatra da se članku 6. prvom stavku točki (b) Direktive 2005/36 protive administrativni zahtjevi kao što je „registracija” u smislu te odredbe, koji sami po sebi u potpunosti onemogućuju bilo kakvu naknadu troškova za usluge pružene u okviru pružanja usluga.
- 91 Komisija ističe da pojam „državno tijelo nadležno za socijalnu sigurnost” u smislu članka 6. prvog stavka točke (b) Direktive 2005/36 obuhvaća i zavode za zdravstveno osiguranje jer su oni zaduženi za naknadu troškova zdravstvenih usluga koje su pružene pacijentima u okviru zdravstvenog osiguranja.
- 92 Komisija pojašnjava da članak 55. Direktive 2005/36, koji se odnosi na odobrenje zavoda za zdravstveno osiguranje, nije relevantan u ovom slučaju jer se odnosi na slobodu poslovnog nastana, pri čemu taj članak uostalom pojašnjava da se primjenjuje ne dovodeći u pitanje primjenu članka 6. prvog stavka točke (b) te direktive.
- 93 Što se tiče opsega uvodne izjave 38. navedene direktive, Komisija navodi da sudska praksa Suda izričito predviđa da sloboda pružanja usluga iz članka 56. UFEU-a obvezuje države članice da prilagode svoje sustave socijalne sigurnosti.
- 94 Komisija naposljetku ističe da je Sud u dvama navratima 2007. utvrdio povredu obveze Češke Republike zbog toga što nije prenijela iste odredbe o slobodi pružanja usluga od strane liječnika i stomatologa predviđene ranijim direktivama (presude od 18. siječnja 2007., Komisija/Češka Republika, C-203/06, EU:C:2007:41 i od 18. siječnja 2007., Komisija/Češka Republika, C-204/06, EU:C:2007:42).
- 95 Češka vlada ističe dva razloga nedopuštenosti u odnosu na drugi prigovor.
- 96 Češka vlada najprije ističe da Komisija nije ograničila predmet povrede o kojoj je riječ u pismu opomene i da nije poštovala zahtjeve koji se odnose na dosljedno i precizno iznošenje prigovora u toj fazi pretdsudskog postupka.
- 97 Češka vlada dodaje da Komisija u obrazloženom mišljenju nije poštovala ni obvezu pružanja dosljednog i detaljnog obrazloženja razloga na temelju kojih je zaključila da je Češka Republika povrijedila svoje obveze, s obzirom na to da ta institucija nije obrazložila da obvezu sklapanja ugovora, predviđenu češkim pravom, treba izjednačiti s registracijom liječnika u sustav zdravstvenog osiguranja.
- 98 Komisija je zapravo tek u okviru tužbe prvi put pojasnila bit svojeg prigovora u tom pogledu i identificirala odredbe nacionalnog prava o kojima je riječ, pri čemu je češka vlada na taj prigovor mogla prvi put odgovoriti tek u fazi odgovora na tužbu.
- 99 Stoga je Komisija proširila predmet povrede o kojoj je riječ u stadiju tužbe.

- 100 Češka vlada nadalje ističe da, što se tiče dijela prigovora koji se odnosi na nepoštovanje članka 6. drugog stavka Direktive 2005/36, Komisija tu odredbu nije spomenula ni u pismu opomene ni u obrazloženom mišljenju i tužbi, tako da taj dio prigovora treba odbaciti kao očito nedopušten.
- 101 Usto, drugi prigovor nije spomenut u stadiju pisma opomene, tako da njegovo dodavanje u obrazloženo mišljenje, a zatim u tužbu, također predstavlja proširenje predmeta tog prigovora, što ga čini nedopuštenim.
- 102 Iz toga također proizlazi nedostatak dosljednosti i preciznosti obrazloženog mišljenja.
- 103 Komisija osporava ta dva razloga nedopuštenosti.
- 104 Komisija najprije ističe da je od pisma opomene sadržaj drugog prigovora ostao nepromijenjen, odnosno da se odnosi na neprenošenje obveze države članice domaćina da pružatelje usluga izuzme od obveze registracije pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost u svrhu podmirenja računa kod osiguravatelja, koji se odnose na djelatnosti koje se obavljaju u korist osiguranika, predviđene člankom 6. prvim stavkom točkom (b) Direktive 2005/36.
- 105 Komisija navodi da elementi odgovora na pismo opomene koje je dostavila češka vlada pokazuju da je ona razumjela predmet drugog prigovora, iako nije potkrijepila svoje tvrdnje upućivanjem na konkretne odredbe nacionalnog prava. U tom pogledu, Komisija tvrdi da je sama morala istražiti relevantne odredbe češkog prava, tako da se njihovo spominjanje u samoj fazi tužbe ne može smatrati izmjenom tog prigovora.
- 106 Nadalje, što se tiče dijela drugog prigovora koji se odnosi na zahtjev da pružatelj usluga obavijesti to državno tijelo nadležno za socijalnu sigurnost, Komisija priznaje da se trebao odnositi na „članak 6. drugi stavak” Direktive 2005/36, a ne samo na njezin članak 6. prvi stavak točku (b), ali navodi da je u svakom slučaju podsjetila na sadržaj te prve odredbe u pismu opomene i u obrazloženom mišljenju te da je Češka Republika dostavila svoja očitovanja o tome.
- 107 Podredno, češka vlada tvrdi da je drugi prigovor neosnovan.

Ocjena Suda

- 108 Što se tiče razloga nedopuštenosti koje je istaknula češka vlada, važno je istaknuti da je Komisija u fazi pisma opomene samo utvrdila da članak 6. prvi stavak točka (b) Direktive 2005/36, koji se odnosi na izuzimanje pružatelja usluga od zahtjeva za registraciju pri tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, nije prenesen u češko nacionalno zakonodavstvo. U obrazloženom mišljenju navela je da ta obveza izuzeća, kao i obveza prethodnog obavještanja pružatelja usluga, koja se nalazi u članku 6. drugom stavku te direktive, ali je pogrešno povezana s njezinim člankom 6. prvim stavkom točkom (b), nisu prenesene. Usto, takav prigovor nije obrađen u dodatnom obrazloženom mišljenju.
- 109 Nasuprot tomu, u stadiju tužbe Komisija u biti ističe da obveza pružatelja usluga da sklopi ugovor s pacijentovim zavodom za zdravstveno osiguranje kako bi se tom pacijentu osigurala naknada troškova liječenja, predviđena češkim pravom, odgovara obvezi registracije pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost koja je stoga protivna članku 6. prvom stavku točki (b) Direktive 2005/36.

- 110 Taj je prigovor stoga po svojem predmetu različit od onoga koji je prvotno spomenut, a koji se, kao što je to Komisija priznala u svojim podnescima, temeljio na neprenošenju izuzeća od registracije pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost predviđenog tom odredbom. Komisija stoga ne može valjano tvrditi da je sadržaj navedenog prigovora ostao nepromijenjen od pisma opomene.
- 111 Komisija opravdava takvu razliku činjenicom da joj Češka Republika nije pružila dovoljne relevantne informacije o tom pitanju i da je stoga sama trebala u nacionalnom pravu tražiti odredbe o prenošenju koje je smatrala relevantnima.
- 112 U tom pogledu, valja podsjetiti na to da, iako je točno da je Komisija obvezna dokazati postojanje navodne povrede dostavljanjem elemenata koji su nužni za ispitivanje postojanja povrede obveze, ta institucija uvelike ovisi o podacima koje joj dostavi država članica o kojoj je riječ, koja na temelju članka 4. stavka 3. UEU-a Komisiji mora olakšati izvršavanje njezinih zadaća koje se, u skladu s člankom 17. stavkom 1. UEU-a, među ostalim, sastoje od osiguranja primjene odredbi UFEU-a i odredbi koje na temelju njega donose institucije (vidjeti u tom smislu presudu od 2. rujna 2021., Komisija/Švedska (Uređaji za pročišćavanje), C-22/20, EU:C:2021:669, t. 143. i 144. i navedenu sudsku praksu).
- 113 Međutim, u ovom slučaju, s obzirom na to da odredbe prava Češke Republike na koje se Komisija poziva u tužbi otvaraju nova pitanja o usklađenosti zahtjeva koje te odredbe predviđaju s člankom 6. prvim stavkom točkom (b) Direktive 2005/36, valja smatrati da drugi prigovor treba odbaciti kao nedopušten u dijelu u kojem se odnosi na ta pitanja, s obzirom na to da Komisija nije precizirala, nego bitno izmijenila predmet tog prigovora u fazi obrazloženog mišljenja i tužbe.
- 114 Stoga se Komisija ne može valjano pozvati na obvezu obavještanja koju ima ta država članica i koja je navedena u točki 112. ove presude u situaciji u kojoj nije poštovala svoje obveze u pogledu razgraničenja predmeta spora, kako su navedene u točki 49. te presude.
- 115 Što se tiče dijela drugog prigovora koji se odnosi na neprenošenje obveze pružatelja usluga da obavijesti tijelo za socijalnu sigurnost države članice domaćina, češka vlada istaknula je razlog nedopuštenosti koji se temelji na tome da se Komisija pozvala na članak 6. prvi stavak točku (b) Direktive 2005/36, iako je ta obveza predviđena njezinim člankom 6. drugim stavkom.
- 116 Tekst te odredbe ipak je naveden već u stadiju pisma opomene, tako da se taj razlog ne može prihvatiti.
- 117 Suprotno tomu, takva nepreciznost u numeraciji navedene odredbe prava Unije ne omogućuje da se lako utvrdi u kojoj se mjeri argumenti na koje se Komisija poziva u prilog povredi članka 6. prvog stavka točke (b) Direktive 2005/36 ističu u prilog povredi članka 6. drugog stavka te direktive.
- 118 Međutim, iako je obveza predviđena člankom 6. drugim stavkom Direktive 2005/36, prema kojoj pružatelj usluga mora prethodno obavijestiti tijelo iz članka 6. prvog stavka točke (b) te direktive o svojem pružanju usluga, povezana s izuzećem, predviđenim u potonjoj odredbi, za tog pružatelja usluga od njegove registracije pri državnom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, ipak se radi o dvjema različitim obvezama, čija navodna povreda mora biti jasno vidljiva već u stadiju pisma opomene, tim više što se, kao što je to navedeno u točki 110. ove presude, drugi prigovor prvotno odnosio na neprenošenje takvog izuzeća od registracije, a ne na obvezu obavještanja.

- 119 U tim okolnostima, formulacija dijela prigovora koji se odnosi na neprenošenje obveze pružatelja usluga da obavijesti tijelo socijalne sigurnosti države članice domaćina nije dosljedna i precizna te ga stoga treba smatrati nedopuštenim.
- 120 Slijedom toga, drugi prigovor valja odbaciti kao nedopušten.

Treći prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 7. stavka 3. Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 121 Komisija tvrdi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 7. stavka 3. Direktive 2005/36 time što nije prenijela mogućnost pružanja usluga za veterinare i arhitekte, u okviru slobode pružanja usluga, pod profesionalnim nazivom države članice domaćina.
- 122 Komisija ističe da, kada se pružatelj preseli iz jedne države članice u drugu kako bi pružio uslugu, članak 7. stavak 3. Direktive 2005/36 predviđa da se ta usluga pruža pod profesionalnim nazivom države članice poslovnog nastana, uz iznimku reguliranih profesija, kao što su djelatnosti veterinara i arhitekata, čiji se profesionalni nazivi priznaju automatski, pri čemu se ta usluga pruža pod profesionalnim nazivom države članice domaćina.
- 123 Komisija smatra da se u češkom pravu takvo pravilo izričito predviđa za određene profesije, ali da ne postoje posebne odredbe za veterinare, tako da bi trebalo primijeniti opće pravilo iz članka 27. stavka 2. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija, u skladu s kojim podnositelj zahtjeva koji privremeno ili povremeno obavlja djelatnost u Češkoj Republici koristi profesionalni naziv matične države članice. Primjena te odredbe na veterinare stoga je protivna članku 7. stavku 3. Direktive 2005/36.
- 124 Usto, Komisija ističe da Zakon o veterinarskoj skrbi, u verziji koja se primjenjuje u ovom slučaju, na koji se poziva češka vlada, ni na koji način ne upućuje na profesionalni naziv ni na pružanje usluga veterinara iz drugih država članica i da članak 59. stavak 3. tog zakona, koji upućuje na uporabu akademskog naziva i dopušta korištenje tog naziva samo na jeziku države u kojoj je taj naziv stečen, može dovesti u zabludu u pogledu sustava profesionalnog naziva o kojem je riječ.
- 125 Što se tiče Zakona o veterinarskoj komori, on ne uređuje ni korištenje profesionalnog naziva od strane veterinara, a naziv „prihvaćeni veterinar” na koji se on poziva jest u svakom slučaju različit od naziva „veterinar”.
- 126 Komisija sličnim argumentima tvrdi da isto vrijedi za arhitekte.
- 127 Stoga, u nedostatku posebnih odredbi, valja primijeniti opće pravilo iz članka 27. stavka 2. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija.
- 128 Što se tiče članka 30.c stavka 2. Zakona o ovlaštenju, koji se odnosi na obavljanje profesije arhitekta i koji predviđa da se odredbe članka 13. stavka 1. tog zakona koje se odnose na korištenje profesionalnog naziva „ovlašteni arhitekt” „na odgovarajući način” primjenjuju na osobe koje su prihvaćene, on je sastavljen previše neprecizno da bi omogućio da se članak 7. stavak 3. Direktive 2005/36 pravilno prenese u češko pravo.

- 129 Komisija podsjeća na to da, iako sudska praksa Suda ne nalaže formalno i doslovno preuzimanje odredbi direktive prilikom njezina prenošenja u nacionalno pravo, zahtjev pravne sigurnosti ipak treba zadovoljiti dovoljno jasnim i preciznim mjerama za prenošenje.
- 130 Okolnost da češko pravo „u praksi ne predstavlja poteškoće”, kao što to tvrdi češka vlada, nije relevantna za ocjenu je li Direktiva 2005/36 pravilno prenesena.
- 131 Češka vlada tvrdi da je treći prigovor nedopušten i u svakom slučaju neosnovan.
- 132 U odgovoru na repliku češka vlada ističe da argumenti koje je Komisija istaknula u replici opravdavaju odbacivanje trećeg prigovora kao nedopuštenog, s obzirom na to da on nije bio precizan i da je Komisija u tom stadiju postupka promijenila argument u dijelu u kojem smatra da su osobe koje su prihvaćene prema češkom pravu obvezne koristiti profesionalni naziv „prihvaćeni veterinar” ili „prihvaćeni ovlašteni arhitekt”.
- 133 Češka vlada tvrdi da države članice nisu obvezne doslovno preuzeti odredbe direktive u svoje pravne poretke i da njezino nacionalno pravo ne ostavlja nikakvu sumnju u to mogu li veterinari i arhitekti iz drugih država članica koristiti profesionalne nazive države članice domaćina.
- 134 Češka vlada ističe da Zakon o veterinarskoj komori kvalificira veterinaru podrijetlom iz druge države članice, koji privremeno ili povremeno pruža usluge na državnom području Češke Republike, kao „prihvaćenog veterinar”.
- 135 Što se tiče arhitekata, češka se vlada poziva na članak 13. Zakona o ovlaštenju kojim se uvodi profesionalni naziv „ovlašteni arhitekt”. Osim toga, ta vlada podsjeća na to da se, u skladu s člankom 30.c stavkom 2. tog zakona, njegov članak 13. „na odgovarajući način” primjenjuje na osobe o kojima je riječ.
- 136 U praksi češko zakonodavstvo ne stvara, dakle, „poteškoće” te „prihvaćeni” arhitekti ni na koji način nisu spriječeni koristiti se nazivom „ovlašteni arhitekt”.

Ocjena Suda

- 137 Uvodno valja odbiti razlog nedopuštenosti koji je istaknula češka vlada jer ni na koji način ne proizlazi da je treći prigovor previše neprecizan ili da je Komisija izmijenila njegov sadržaj u stadiju replike.
- 138 Što se tiče analize merituma trećeg prigovora, članak 7. Direktive 2005/36 odnosi se na slučaj preseljenja pružatelja usluga. U članku 7. stavku 3. te direktive navodi se ne samo da se usluga mora pružati pod profesionalnim nazivom države članice poslovnog nastana, ako takav profesionalni naziv postoji u toj državi članici za profesionalnu djelatnost o kojoj je riječ, tako da se izbjegne moguća zamjena s profesionalnim nazivom države članice domaćina, nego i da se, iznimno, usluga mora pružati pod profesionalnim nazivom države članice domaćina u slučajevima navedenima u glavi III. poglavlju III. navedene direktive.
- 139 Iz toga proizlazi da se, kao što to tvrdi Komisija, za profesije na koje se primjenjuje automatsko priznavanje na temelju glave III. poglavlja III. Direktive 2005/36 usluga pruža pod profesionalnim nazivom države članice domaćina, što je osobito slučaj s veterinarima i arhitektima, uzimajući u obzir članak 21. stavak 1. te direktive koji se odnosi na te dvije profesije.

- 140 Što se tiče veterinaru, članak 5.a stavak 1. Zakona o veterinarskoj komori upućuje na slučaj veterinaru iz države članice Unije koji na državnom području Češke Republike namjerava privremeno ili povremeno obavljati preventivnu i kurativnu veterinarsku skrb te imenuje tog veterinaru kao „prihvaćenog veterinaru”. Međutim, ta odredba ne uređuje korištenje profesionalnog naziva od strane veterinaru koji odlazi iz države članice u Češku Republiku kako bi tamo obavljao svoju djelatnost.
- 141 Usto, članak 27. stavak 2. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija općenito predviđa da podnositelj zahtjeva koji privremeno ili povremeno obavlja reguliranu profesiju u Češkoj Republici upotrebljava profesionalni naziv matične države članice u skladu s njezinim zakonodavstvom i na jeziku ili jednom od službenih jezika te države članice.
- 142 Stoga ne proizlazi da veterinaru koji povremeno ili privremeno obavljaju svoju djelatnost na području Češke Republike imaju pravo koristiti se profesionalnim nazivom te države članice kako se to zahtijeva člankom 7. stavkom 3. Direktive 2005/36.
- 143 Iako iz sudske prakse proizlazi da pravo Unije ne zahtijeva uvijek formalno preuzimanje odredbi direktive u izričitoj i posebnoj zakonskoj odredbi, ostaje činjenica da, u slučaju kada se nekom njezinom odredbom žele stvoriti prava za pojedince, pravna situacija koja proizlazi iz tih prava mora biti dovoljno precizna i jasna, a ovlaštenicima treba omogućiti da se upoznaju s punim opsegom svojih prava i, ako je potrebno, da se na njih pozovu pred nacionalnim sudovima (vidjeti u tom smislu presudu od 30. studenoga 2006., Komisija/Luksemburg, C-32/05, EU:C:2006:749 t. 34. i navedenu sudsku praksu).
- 144 Usto, odredbe direktive moraju se provesti s neupitnom obvezujućom snagom, uz specifičnost, preciznost i jasnoću koje su potrebne da bi se zadovoljio zahtjev pravne sigurnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 30. lipnja 2016., Komisija/Poljska, C-648/13, EU:C:2016:490, t. 78.).
- 145 U ovom slučaju članak 7. stavak 3. Direktive 2005/36, koji predviđa da se usluga pruža pod profesionalnim nazivom države članice domaćina u slučajevima navedenima u glavi III. poglavlju III. te direktive, ima za cilj stvoriti takva prava za stručnjake o kojima je riječ, a osobito veterinaru.
- 146 Slijedom toga, nedostatak preciznosti u nacionalnom pravu u vezi s uporabom profesionalnog naziva Češke Republike od strane veterinaru koji svoju djelatnost privremeno i povremeno obavljaju na njezinu državnom području, iako to pravo predviđa opće pravilo o uporabi naziva države članice poslovnog nastana, ne ispunjava zahtjeve preciznosti i jasnoće koji se zahtijevaju u smislu sudske prakse navedene u točki 143. ove presude.
- 147 Okolnost na koju se poziva Češka Republika, prema kojoj se veterinaru u praksi ne susreću s preprekama u korištenju profesionalnog naziva Češke Republike, u tom pogledu nije relevantna.
- 148 Naime, puka administrativna praksa, koja je po svojoj prirodi promjenjiva po volji uprave i kojoj nedostaje prikladni publicitet, ne može se smatrati valjanim izvršenjem obveza prenošenja direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 30. lipnja 2016., Komisija/Poljska, C-648/13, EU:C:2016:490, t. 79.).
- 149 Što se tiče situacije arhitekata koji svoju djelatnost privremeno i povremeno obavljaju u Češkoj Republici, valja istaknuti da iako, za razliku od veterinaru, češko pravo predviđa posebne odredbe o uporabi profesionalnog naziva u toj državi članici, ni one se ipak ne čine dovoljno jasnima i preciznima u smislu sudske prakse navedene u točki 143. ove presude.

- 150 Naime, članak 30.c stavak 2. Zakona o ovlaštenju, koji se odnosi na obavljanje profesije arhitekta i koji predviđa da se odredbe članka 13. stavka 1. tog zakona koje se odnose na korištenje profesionalnog naziva „ovlašteni arhitekt” „na odgovarajući način” primjenjuju na osobe koje su prihvaćene, sadržava određenu nepreciznost u pogledu uvjeta u kojima se to pravilo treba primijeniti.
- 151 Usto, ni okolnost da sustav predviđen češkim pravom u praksi ne stvara poteškoće ne može dovesti u pitanje tu analizu.
- 152 Iz toga slijedi da valja utvrditi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju Direktive 2005/36, time što nije donijela, u skladu s člankom 7. stavkom 3. te direktive, odredbe potrebne kako bi veterinari i arhitekti mogli pružati usluge pod profesionalnim nazivom države članice domaćina u okviru slobode pružanja usluga.

Četvrti prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 21. stavka 6. i članka 31. stavka 3. Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 153 Komisija tvrdi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 21. stavka 6. i članka 31. stavka 3. Direktive 2005/36 time što je u svojem nacionalnom pravu dopustila obavljanje „paralelnih” profesija medicinskih sestara premda su usporedive, od kojih se na jednu primjenjuju niži zahtjevi kvalifikacije od onih koji se zahtijevaju Direktivom 2005/36.
- 154 Prema mišljenju Komisije, odredbe tog nacionalnog prava koje omogućuju obavljanje tih „paralelnih” profesija ugrožavaju učinkovitost te direktive i mogu dovesti do zlouporabe pravila koja se odnose na minimalne zahtjeve za stručno osposobljavanje i automatsko priznavanje.
- 155 Naime, češko pravo predviđa profesiju „medicinska sestra opće njege”, koja odgovara profesiji „medicinska sestra za opću zdravstvenu njegu” iz članka 21. stavka 6. Direktive 2005/36, i onoj „medicinska sestra praktičar”, za koju su zahtjevi stručnog osposobljavanja predviđeni češkim pravom niži od onih koji se u članku 31. stavku 3. te direktive zahtijevaju za „medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu”.
- 156 Komisija smatra da je, uzimajući u obzir ne samo njihov naziv, nego i vrlo usporediv karakter odgovarajućih djelatnosti, postojanje tih dviju „paralelnih” profesija zbunjujuće, kako za pacijente, tako i za osobe koje žele obavljati profesiju medicinskih sestara.
- 157 Komisija smatra da bi takva situacija bila protivna cilju članka 54. Direktive 2005/36, koji se sastoji u tome da se spriječi miješanje dokaza o formalnoj osposobljenosti stečenih u matičnoj državi članici i onih stečenih u državi članici domaćinu.
- 158 Češka vlada tvrdi da je četvrti prigovor nedopušten i u svakom slučaju neosnovan.
- 159 Što se tiče dopuštenosti četvrtog prigovora, češka vlada najprije ističe prvi razlog nedopuštenosti koji se temelji na tome da taj prigovor nije spomenut u izreci obrazloženog mišljenja ni u izreci dodatnog obrazloženog mišljenja, pri čemu se takva pogreška ne može ispraviti s obzirom na načela proizišla iz presude od 8. srpnja 2010., Komisija/Portugal (C-171/08, EU:C:2010:412, t. 28.).

- 160 Češka vlada zatim ističe drugi razlog nedopuštenosti, koji se temelji na činjenici da je Komisija proširila predmet četvrtog prigovora u stadiju tužbe, s obzirom na to da se tijekom pretdsudskog postupka taj prigovor odnosio samo na vjerojatnost dovođenja u zabludu između naziva profesije „medicinska sestra praktičar” i onoga „medicinska sestra opće njege”, koji je također predviđen pravom te države članice, pri čemu potonja profesija odgovara onoj „medicinska sestra praktičar za opću zdravstvenu njegu” iz Direktive 2005/36. Stoga se navedeni prigovor, prema njegovu mišljenju, uopće nije odnosio na pitanje, istaknuto u tužbi, mogu li države članice predvidjeti dvije usporedive profesije od kojih je samo jedna obuhvaćena područjem primjene Direktive 2005/36.
- 161 Češka vlada pojašnjava da puko navođenje odredbe direktive u nazivu prigovora ne znači da je Komisija u njega uključila sve moguće povrede te odredbe.
- 162 Naposljetku, češka vlada ističe treći razlog nedopuštenosti, koji se temelji na tome da četvrti prigovor nije bio formuliran dosljedno i precizno, osobito zato što u točki 115. tužbe Komisija sažima analizu tog prigovora pukim upućivanjem na naziv profesije „medicinska sestra praktičar”.
- 163 Komisija osporava te razloge nedopuštenosti.
- 164 Što se tiče prvog razloga nedopuštenosti, Komisija ističe da je cilj pretdsudskog postupka omogućiti državi članici o kojoj je riječ da poštuje obveze koje ima na temelju prava Unije ili da se učinkovito brani od iznesenih prigovora, ali da to ne podrazumijeva savršeno podudaranje između izlaganja tih prigovora u izreci obrazloženog mišljenja i tužbenim zahtjevima, pod uvjetom da predmet spora, kako je određen u obrazloženom mišljenju, ne bude proširen ili izmijenjen.
- 165 Okolnost da četvrti prigovor nije spomenut u izreci obrazloženog mišljenja ni u onoj dodatnog obrazloženog mišljenja proizlazi iz „administrativne pogreške” koja nije utjecala na to da Češka Republika poštuje obveze koje ima na temelju prava Unije ni na prava obrane te države članice.
- 166 Što se tiče drugog i trećeg razloga nedopuštenosti, Komisija tvrdi da nije izmijenila sadržaj četvrtog prigovora u stadiju tužbe jer se od pisma opomene pozivala na članak 21. stavak 6., članak 31. stavak 3. i članak 32. Direktive 2005/36.
- 167 Komisija usto tvrdi da je već u pretdsudskom postupku navela da se toj direktivi ne protivi to da određene djelatnosti profesije medicinske sestre mogu obavljati i druge osobe koje su manje kvalificirane, pod uvjetom da ne smije postojati nikakva dvojba u pogledu različitih stupnjeva osposobljavanja i kompetencija stručnjaka o kojima je riječ.
- 168 Naposljetku, češka su tijela u svojem odgovoru istaknula razlike koje postoje između tih dviju profesija te su stoga u potpunosti razumjela da je Komisija prigovorila supostojanju tih profesija.
- 169 U pogledu merituma, češka vlada tvrdi da je četvrti prigovor u svakom slučaju neosnovan.

Ocjena Suda

- 170 Što se tiče razloga nedopuštenosti koje je istaknula češka vlada, valja utvrditi da je predmet četvrtog prigovora doista bio izmijenjen u stadiju tužbe.

- 171 Naime, u obrazloženom mišljenju, četvrti prigovor odnosio se u biti na naziv „medicinska sestra praktičar” koji je Češka Republika dodijelila profesiji jer je taj naziv izazivao zabunu u odnosu na onaj koji je također predviđen nacionalnim pravom, „medicinska sestra opće njege”, koji odgovara profesiji „medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu” iz članka 21. stavka 6. Direktive 2005/36.
- 172 Suprotno tomu, u tužbi se četvrti prigovor u biti odnosi na različito pitanje usklađenosti s Direktivom 2005/36 samog postojanja „usporedne” profesije u češkom pravu s onom medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu iz te direktive, ali koja podliježe nižim zahtjevima osposobljavanja od onih koji su za tu profesiju predviđeni u članku 31. stavku 3. navedene direktive, što usto podrazumijeva provođenje komparativne i detaljne analize djelatnosti koje se obavljaju u okviru svake od tih dviju profesija u Češkoj Republici.
- 173 Na taj način, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 118. svojeg mišljenja, Komisija se stoga nije ograničila na pojašnjavanje četvrtog prigovora, nego je bitno izmijenila njegov predmet.
- 174 Okolnost na koju se poziva Komisija, prema kojoj je potonja u tužbi spomenula iste odredbe Direktive 2005/36, kao što su one koje je spomenula tijekom predsudskog postupka, ne može dovesti u pitanje taj zaključak jer navođenje odredbe nije dovoljno da bi se samim time definirao prigovor koji je istaknula Komisija.
- 175 Stoga četvrti prigovor valja odbaciti kao nedopušten.

Peti prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 45. stavka 2. Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 176 Komisija tvrdi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 45. stavka 2. točke (c), točke (f) i, djelomično, točke (e) Direktive 2005/36, time što je samostalno obavljanje određenih djelatnosti farmaceuta uvjetovala zahtjevom „specijalističkih kompetencija” koji podrazumijeva dodatno osposobljavanje.
- 177 Komisija podsjeća na to da članak 45. stavak 2. Direktive 2005/36 nalaže da države članice farmaceutima koji ispunjavaju osnovne uvjete stručnih kvalifikacija utvrđene u članku 44. te direktive jamče pristup djelatnostima navedenima u njezinu članku 45. stavku 2., uz zadovoljavanje, gdje je to prikladno, zahtjeva za dodatnim stručnim iskustvom.
- 178 Komisija tvrdi da Češka Republika nije pravilno prenijela potonju odredbu u pogledu djelatnosti iz članka 45. stavka 2. točke (c), točke (f) i, djelomično, točke (e) te direktive, s obzirom na to da češko pravo samostalno obavljanje tih djelatnosti uvjetuje stjecanjem dodatnih specijalističkih kompetencija, predviđenih u stavcima 7. do 11. članka 11. Zakona br. 95/2004, koje se odnose na djelatnosti u vezi s farmaceutskim tehnologijama, laboratorijskim metodama i metodama analize u području zdravlja, radiofarmaceutskim lijekovima, praktičnom farmacijom, kliničkom farmacijom i bolničkom farmacijom.
- 179 Komisija smatra da, za razliku od onog što tvrdi češka vlada, djelatnosti na koje se odnosi peti prigovor odgovaraju djelatnostima iz članka 45. stavka 2. točaka (c), (f) i, djelomično, točke (e) Direktive 2005/36, s obzirom na to da taj članak 45. stavak 2. upućuje na sve djelatnosti koje obično obavljaju farmaceuti.

- 180 Komisija dodaje da je pravni sustav Češke Republike tim više nejasan jer članak 12. stavak 3. točka (c) Zakona o zdravstvenim uslugama predviđa da je, ako se zdravstvene usluge pružaju u području farmacije ili u područjima specijaliziranog osposobljavanja farmaceuta, potrebno ovlaštenje za samostalno obavljanje profesije farmaceuta u najmanje jednom području specijaliziranog osposobljavanja farmaceuta.
- 181 Komisija tvrdi da se ne može prihvatiti argument na koji se poziva češka vlada, prema kojem Direktiva 2005/36 u svakom slučaju ne zahtijeva da se djelatnosti navedene u njezinu članku 45. stavku 2. obavljaju samostalno, s obzirom na to da se tom odredbom, naprotiv, zahtijeva da farmaceuti imaju potpun pristup djelatnostima o kojima je riječ.
- 182 Komisija podsjeća na to da posebna priroda reguliranih profesija iz glave III. poglavlja III. Direktive 2005/36 podrazumijeva automatsko priznavanje stručnih kvalifikacija i da je to automatsko priznavanje jedno od temeljnih načela i ciljeva te direktive.
- 183 Komisija odbija argument na koji se poziva češka vlada prema kojem se osposobljavanje potrebno za stjecanje specijalističkih vještina u svakom slučaju može zamijeniti dodatnim stručnim iskustvom, u skladu s člankom 45. stavkom 2. Direktive 2005/36.
- 184 Naposljetku, Komisija dodaje da, čak i ako treba smatrati da se članak 11. stavci 7. do 11. Zakona br. 95/2004 ne odnose na djelatnosti navedene u članku 45. stavku 2. točkama (c), (f) i, djelomično, točki (e) Direktive 2005/36, ostaje činjenica da češko pravo ipak nije dovoljno jasno i precizno u tom pogledu jer se čini da članak 12. stavak 3. točka (c) Zakona o zdravstvenim uslugama zahtijeva ovlaštenje za samostalno obavljanje profesije farmaceuta u barem jednom području kako bi farmaceuti mogli obavljati bilo kakve djelatnosti.
- 185 Češka vlada ističe nedopuštenost petog prigovora.
- 186 Češka vlada ističe da Komisija nije na dosljedan i precizan način navela navodnu povredu prava Unije i da tijekom prethodnog postupka nije jasno utvrdila odredbe češkog prava koje smatra protivnima članku 45. stavku 2. Direktive 2005/36. Konkretno, Komisija u tužbi više ne spominje vyhlášku č. 187/2009 Sb., o minimálních požadavcích na studijní programy všeobecné lékařství, zubní lékařství, farmacie a na vzdělávací program všeobecné praktické lékařství (Uredba br. 187/2009 o minimalnim zahtjevima za studijske programe opće medicine, stomatologije i za program osposobljavanja opće praktične medicine) (u daljnjem tekstu: Uredba br. 187/2009), na koji se, međutim, u pismu opomene pozivala u potporu petom prigovoru.
- 187 Nadalje, češka vlada u tom pogledu ističe proširenje predmeta petog prigovora.
- 188 Češka vlada tvrdi da ni sama tužba ne omogućuje da se utvrdi opseg navodne povrede obveze s obzirom na to da se ponekad odnosi na članak 45. stavak 2. Direktive 2005/36 u cijelosti, a ponekad samo na točke (c), (e) i (f) te odredbe.
- 189 Češka vlada dodaje da samo navođenje teksta odredbe direktive nije dovoljno za jasno iznošenje prigovora i da Komisija u prethodnoj fazi postupka mora navesti konkretne razloge i argumente na kojima temelji svoju analizu.
- 190 Komisija osporava te razloge nedopuštenosti.

- 191 Komisija tvrdi da je u pismu opomene prigovorila Češkoj Republici da nije dovoljno jasno i precizno prenijela članak 45. stavak 2. Direktive 2005/36 i da se u obrazloženom mišljenju pozvala na Zakon br. 95/2004, uzimajući u obzir primjedbe koje je Češka Republika dostavila na taj dopis.
- 192 Komisija ističe da se o Zakonu br. 95/2004 u svakom slučaju raspravljalo i od početka predsudskog postupka i da je pogrešno tvrditi da pismo opomene upućuje samo na Uredbu br. 187/2009.
- 193 Komisija dodaje da je, nakon očitovanja Češke Republike na pismo opomene, naposljetku ograničila opseg petog prigovora na članak 45. stavak 2. točke (c) i (f) i, djelomično, na točku (e) Direktive 2005/36 u obrazloženom mišljenju te da opseg tog prigovora nije izmijenjen u tužbi.
- 194 Češka vlada također tvrdi da peti prigovor u svakom slučaju nije osnovan.

Ocjena Suda

- 195 Što se tiče razloga nedopuštenosti koje je istaknula češka vlada, važno je istaknuti da se Komisija u pismu opomene u biti pozvala na povredu članka 45. stavka 2. Direktive 2005/36, zato što Uredba br. 187/2009 „uopće ne prenosi” točke (c), (f) i (h) do (j) tog članka iz tog članka 45. stavka 2. i zato što je tom uredbom „nepotpuno” prenesena točka (e) te odredbe.
- 196 Komisija se, naprotiv, u obrazloženom mišljenju pozvala na zahtjeve za specijalistička usavršavanja predviđene člankom 11. Zakona br. 95/2004 radi samostalnog obavljanja određenih djelatnosti farmaceuta iz članka 45. stavka 2. točaka (c) i (f), i, djelomično, točke (e) Direktive 2005/36, kako bi tvrdila da ti zahtjevi nisu u skladu s tim člankom 45. stavkom 2.
- 197 U dodatnom obrazloženom mišljenju Komisija se ponovno pozvala na navedene zahtjeve, ali kako bi tvrdila da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 45. stavka 3. Direktive 2005/36.
- 198 Iz toga proizlazi da je između pisma opomene i obrazloženog mišljenja izmijenjen predmet petog prigovora time što su postavljena nova pitanja, poput pitanja bi li se članak 45. stavak 2. Direktive 2005/36 trebao taksativno primjenjivati na sve djelatnosti farmaceuta ili ta odredba dopušta državama članicama da za djelatnosti koje su različite od onih na koje se izričito odnosi nametnu dodatne zahtjeve i, ovisno o slučaju, jesu li djelatnosti koje podliježu zahtjevu specijalističkih kompetencija iz članka 11. stavaka 7. do 11. Zakona br. 95/2004 obuhvaćene djelatnostima iz tog članka 45. stavka 2. točaka (c) i (f) i, djelomično, točke (e) te direktive.
- 199 Stoga se ta nova pitanja odnose na bitno različita pitanja od onoga je li navedena odredba Direktive 2005/36 prenesena u češko pravo.
- 200 Slijedom toga, peti prigovor valja odbaciti kao nedopušten.

Šesti prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 45. stavka 3. Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 201 Komisija tvrdi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 45. stavka 3. Direktive 2005/36 koji se odnosi na uvjete pod kojima se za farmaceute zahtijeva i priznaje dodatno stručno iskustvo u državi članici domaćinu.
- 202 Komisija najprije ističe da članak 45. stavak 3. Direktive 2005/36 treba tumačiti s obzirom na njezin članak 45. stavak 2., koji predviđa mogućnost da države članice farmaceutu nalože dodatno stručno iskustvo.
- 203 Komisija se zatim poziva, kao i u petom prigovoru, na članak 11. Zakona br. 95/2004, koji u stavku 1. točki (a) uvjetuje autonoman pristup određenim djelatnostima farmaceuta dodatnim specijalističkim osposobljavanjem ili, u stavku 1. točki (b), postizanjem onoga što Češka Republika predstavlja kao „dodatno stručno iskustvo”, ali što u praksi pretpostavlja završetak programa osposobljavanja koji se može pohađati samo u ovlaštenoj ustanovi koja podnositelju zahtjeva izdaje potvrdu o završetku.
- 204 Stoga, prema mišljenju Komisije, zahtjev koji se odnosi na „dodatno specijalističko osposobljavanje” iz tog članka 11. stavka 1. točke (a) nije u skladu s Direktivom 2005/36, iz istih razloga kao što su oni navedeni u okviru petog prigovora.
- 205 Što se tiče članka 11. stavka 1. točke (b) Zakona br. 95/2004, Komisija smatra da postoje dvije mogućnosti tumačenja te odredbe.
- 206 Navedena odredba može se tumačiti na način da se njome uspostavlja „program alternativnog osposobljavanja” kako bi se dobile specijalizacije navedene u članku 11. stavku 1. točki (a) Zakona br. 95/2004, koje su predmet petog prigovora, što je uostalom potvrdila Češka Republika. U tom bi slučaju članak 11. stavak 1. točka (b) tog zakona bio protivan članku 45. stavku 2. Direktive 2005/36 zbog istih razloga kao što su oni navedeni u okviru petog prigovora.
- 207 Drugo moguće tumačenje bilo bi smatrati da članak 11. stavak 1. točka (b) Zakona br. 95/2004 navodi „zahtjev za dodatno stručno iskustvo” u smislu članka 45. stavaka 2. i 3. Direktive 2005/36. Međutim, s obzirom na to da češko pravo isto predviđa završetak programa osposobljavanja koji se može provesti samo u ovlaštenoj ustanovi i za koji je potrebna potvrda o završetku, sadržaj tog članka 11. stavka 1. točke (b) prekoračuje ono što predviđa taj članak 45. stavci 2. i 3.
- 208 Prema mišljenju Komisije, članak 28.a Zakona br. 95/2004, na koji se poziva češka vlada, u vezi s njegovim člankom 11. stavkom 1. točkom (b), prelazi, dakle, granicu običnog priznavanja trajanja stručnog iskustva.
- 209 Češka vlada tvrdi da zahtjevi u području specijalističkih kompetencija farmaceuta predviđeni češkim pravom nisu obuhvaćeni člankom 45. stavkom 2. Direktive 2005/36, s obzirom na to da djelatnosti o kojima je riječ nisu obuhvaćene područjem primjene te odredbe i da, slijedom toga, ni ti zahtjevi nisu obuhvaćeni člankom 45. stavkom 3. te direktive.

- 210 Češka vlada dodaje da, uostalom, potonju odredbu ne treba prenijeti u državi članici kada ona ne predviđa primjenu „zahtjeva za dodatnim stručnim iskustvom” u smislu članka 45. stavka 2. navedene direktive.
- 211 U svakom slučaju, neovisno čak i o pitanjima koja se odnose na područje primjene članka 45. stavka 2. Direktive 2005/36, tekst članka 28.a stavka 5. Zakona br. 95/2004 doslovno preuzima članak 45. stavak 3. te direktive, koji predviđa da „[u] slučaju dodatnog stručnog iskustva u smislu članka 11. stavka 1. točke (b) [Zakona br. 95/2004], ministarstvo kao dokaz stečene kvalifikacije automatski priznaje potvrdu koju su izdala nadležna tijela države članice, a kojom se dokazuje da je zainteresirana osoba obavljala djelatnosti o kojima je riječ u matičnoj državi članici u jednakom trajanju”.
- 212 Naposljetku, ako Komisija smatra da je moguće više tumačenja nacionalnog prava, ona bi trebala dokazati da se to pravo u praksi primjenjuje protivno pravu Unije.

Ocjena Suda

- 213 U skladu s člankom 45. stavkom 3. Direktive 2005/36, „[a]ko država članica uvjetuje pristup ili obavljanje djelatnosti farmaceuta dodatnim stručnim iskustvom, pored posjedovanja dokaza o formalnoj osposobljenosti [...], ta država članica kao dovoljan dokaz u vezi s tim priznaje potvrdu koju izdaju nadležne vlasti u matičnoj državi članici koja navodi da je osoba obavljala te djelatnosti u matičnoj državi članici tijekom jednako dugog razdoblja”.
- 214 Kao što je to navela Komisija, članak 45. stavak 3. Direktive 2005/36 treba tumačiti s obzirom na njezin članak 45. stavak 2., koji državama članicama dopušta da pristup djelatnostima iz potonje odredbe uvjetuju „dodatnim stručnim iskustvom”. Naime, zahtjev da država članica domaćin prizna dodatno stručno iskustvo stečeno u matičnoj državi članici iz tog članka 45. stavka 3. primjenjuje se samo na djelatnosti navedene u spomenutom članku 45. stavku 2.
- 215 U ovom se slučaju češka vlada poziva na članak 28.a stavak 5. Zakona br. 95/2004, koji predviđa da „[u] slučaju dodatnog stručnog iskustva u smislu članka 11. stavka 1. točke (b) [tog zakona], ministarstvo kao dokaz stečene kvalifikacije automatski priznaje potvrdu koju su izdala nadležna tijela države članice, a kojom se dokazuje da je zainteresirana osoba obavljala djelatnosti o kojima je riječ u matičnoj državi članici u jednakom trajanju”.
- 216 Međutim, članak 11. stavak 1. točka (b) Zakona br. 95/2004 odnosi se na stjecanje „dodatnog stručnog iskustva u skladu s odgovarajućim programom osposobljavanja u ustanovi akreditiranoj za odgovarajuće područje specijalističkog usavršavanja ili za odgovarajuće područje dodatnog stručnog iskustva, koja će podnositelju zahtjeva izdati potvrdu o završenom osposobljavanju”.
- 217 Stoga, kako bi se utvrdilo propisuje li članak 28.a stavak 5. Zakona br. 95/2004, u vezi s člankom 11. stavkom 1. točkom (b) tog zakona, dodatni uvjet u odnosu na „dodatno stručno iskustvo” u smislu članka 45. stavka 3. Direktive 2005/36, najprije valja ispitati odnose li se te odredbe češkog prava na djelatnosti farmaceuta koje ulaze u područje primjene članka 45. stavka 2. te direktive. Međutim, to je pitanje dio petog prigovora, a taj je prigovor odbačen kao nedopušten s obzirom na to da je, kao što je to istaknuto u točki 198. ove presude, Komisija izmijenila njegov predmet, time što je istaknula nova pitanja između pisma opomene i obrazloženog mišljenja. Slijedom toga, budući da tijekom pretdsudskog postupka u okviru navedenog petog prigovora nisu poštovana prava obrane Češke Republike, Sud također nije u mogućnosti provesti takvo ispitivanje u okviru šestog prigovora.

218 Slijedom toga, šesti prigovor valja odbiti kao neosnovan.

Sedmi prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 50. stavka 1. Direktive 2005/36, u vezi s njezinim Prilogom VII. točkom 1. podtočkama (d) i (e)

Argumentacija stranaka

- 219 Komisija tvrdi da je češka vlada povrijedila obveze koje ima na temelju članka 50. stavka 1. Direktive 2005/36, u vezi s njezinim Prilogom VII. točkom 1. podtočkama (d) i (e), kad je riječ o obvezi matične države članice da u roku od najviše dva mjeseca dostavi dokumente navedene u tim odredbama čije podnošenje država članica domaćin može zahtijevati od podnositelja zahtjeva za pristup reguliranoj profesiji. Ti se dokumenti odnose, redom, na dobar karakter ili ugled, na to da podnositelj zahtjeva nije objavio stečaj ili dokaz da on nije bio predmet mjere prekida ili zabrane obavljanja takve profesije zbog, s jedne strane, teškog profesionalnog propusta ili kaznenog djela i, s druge strane, fizičkog ili psihičkog zdravlja podnositelja zahtjeva.
- 220 Komisija tvrdi da su odredbe nacionalnog prava na koje se pozivaju češka tijela nedovoljne za pravilno prenošenje članka 50. stavka 1. Direktive 2005/36, u vezi s Prilogom VII. točkom 1. podtočkama (d) i (e) te direktive.
- 221 Konkretno, članak 71. stavci 1. i 3. i članak 154. Zakonika o upravnom postupku, na koje se pozivaju češka tijela, preopćeniti su i nedovoljno jasni i precizni da bi se podnositelju zahtjeva zajamčilo takvo pravo. Osim toga, taj članak 154., koji se odnosi na izdavanje potvrde ili svjedodžbe od strane upravnog tijela, ne upućuje izričito na rok za slanje predviđen u tom članku 71., s obzirom na to da predviđa da se on mora uzeti u obzir „na odgovarajući način” i samo „ako se pokaže da je [njegova] primjena potrebna”.
- 222 Što se tiče članka 33. stavka 1. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija, kojim se predviđa rok za komunikaciju između tijela država članica, ni on nije dovoljno jasan i precizan da bi se zainteresiranim osobama zajamčila prava. Usto, ta odredba omogućuje prekoračenje roka od mjesec dana koji predviđa, bez vremenskog ograničenja.
- 223 Osim toga, navedena se odredba odnosi samo na izdavanje dokumenata između država članica, dok se poštovanje roka od dva mjeseca koji je predmet sedmog prigovora načelno odnosi na odnos između podnositelja zahtjeva koji želi obavljati profesiju u drugoj državi članici i njegove matične države članice. Komisija u tom pogledu ističe da se u članku 50. stavku 1. Direktive 2005/36 izričito ne spominje nikakva administrativna suradnja među upravnim tijelima država članica u pogledu traženih dokumenata, s obzirom na to da je ta suradnja u slučaju opravdane sumnje izričito predviđena samo u stavcima 2., 3. i 3.a tog članka. Slijedom toga, Komisija smatra da dokumente o kojima je riječ najprije država članica domaćin mora zatražiti izravno od podnositelja zahtjeva koji u tu svrhu mora imati mogućnost dobiti ih od upravnih tijela matične države članice u roku od dva mjeseca koji je predviđen u tu svrhu.
- 224 Komisija podsjeća na to da je u svakom slučaju, premda države članice imaju pravo na izbor oblika i sredstava za provedbu direktiva, nužno da nacionalno pravo učinkovito jamči njihovu punu primjenu od strane nacionalne uprave i da pravna situacija o kojoj je riječ bude dovoljno jasna i precizna.

- 225 Što se tiče argumenata na koje se poziva češka vlada u okviru odgovora na tužbu, prema kojima se dokumenti o kojima je riječ u praksi mogu dobiti drugim sredstvima, Komisija podsjeća na to da ona uvelike ovisi o elementima koje država članica o kojoj je riječ dostavi radi nadzora učinkovitog prenošenja direktive i da je ta država članica mora obavijestiti o donesenim mjerama. Međutim, ništa u tom smislu nije učinjeno u pogledu tako navedenih novih mjera.
- 226 Komisija također ističe da se člankom 63. Direktive 2005/36 državama članicama nalaže da se pozivaju na tu direktivu u odredbama donesenima za njezino prenošenje.
- 227 Komisija iz toga zaključuje da je sedmi prigovor osnovan unatoč dodatnim očitovanjima koja je podnijela češka vlada.
- 228 Osim toga i u svakom slučaju, Komisija smatra da, što se tiče dokaza koji se odnose na dobar karakter i da nije objavljen stečaj na koje se češka vlada poziva u odgovoru na tužbu, ta vlada nije dokazala da su svi stručnjaci, osobito oni koji obavljaju profesiju kao zaposlenici, upisani u sudski registar niti da je mogućnost da se dokumenti zatraže elektroničkim putem sama po sebi dovoljna jer sve osobe nemaju nužno stvarnu mogućnost pristupa tim dokumentima.
- 229 Stoga Komisija smatra da je sedmi prigovor osnovan barem u dijelu u kojem se odnosi na dokumente iz točke 1. podtočke (d) Priloga VII. Direktivi 2005/36.
- 230 Češka vlada ističe nedopuštenost sedmog prigovora jer Komisija u tužbi nije spomenula članak 50. stavak 1. Direktive 2005/36 i da ta odredba u svakom slučaju ne predviđa da tijela matične države članice moraju dostaviti dokumente navedene u Prilogu VII. točki 1. podtočkama (d) i (e) tog direktivi u određenom roku. U odgovoru na repliku češka vlada ističe da se taj razlog nedopuštenosti ne temelji na činjenici da Komisija nije navela tekst članka 50. stavka 1. Direktive 2005/36, nego na činjenici da ta institucija ne objašnjava doseg povrede koja se državi članici stavlja na teret na temelju te odredbe jer se njome ne predviđa rok koji je predmet prigovora.
- 231 Komisija tvrdi da je navedeni razlog nedopuštenosti neosnovan jer doslovno navođenje odredbi prava Unije čija je povreda istaknuta ne može biti pretpostavka dopuštenosti prigovora. Osim toga, sedmi prigovor upućuje na sadržaj članka 50. stavak 1. Direktive 2005/36 te se u svakom slučaju odnosi i na točku 1. podtočke (d) i (e) Priloga VII. Direktivi 2005/36, koja predviđa rok od dva mjeseca o kojem je riječ u tom prigovoru.
- 232 Podredno, češka vlada smatra da je sedmi prigovor neosnovan.
- 233 Češka vlada ističe da Prilog VII. točka 1. podtočke (d) i (e) Direktivi 2005/36 ne precizira korisnika roka od dva mjeseca, odnosno osobu kojoj nadležno tijelo matične države članice mora dostaviti dokumente o kojima je riječ u tom roku.
- 234 U svakom slučaju, češkim pravom jamči se dostava tih dokumenata u roku od dva mjeseca, kako osobi koja je podnijela zahtjev matičnoj državi članici, tako i nadležnom tijelu države članice domaćina, ako je to tijelo prosljedilo taj zahtjev.
- 235 Stoga, kada dotična osoba od čeških tijela zahtijeva izdavanje navedenih dokumenata, članak 154. Zakonika o upravnom postupku u vezi s člankom 71. stavcima 1. i 3. tog zakonika taj je koji se primjenjuje i nalaže češkom upravnom tijelu da donese odluku ili izda potvrdu bez odgode, najkasnije u roku od 30 dana, koji se može produljiti za još 30 dana.

- 236 Osim toga, dokumenti iz točke 1. podtočke (d) Priloga VII. Direktivi 2005/36, o dobrom karakteru ili ugledu, ili o tome da nije objavljen stečaj, također se mogu dobiti na temelju izvotka iz sudskog registra te se u tom slučaju, na temelju mjerodavnog prava, izdaju na zahtjev zainteresirane osobe.
- 237 Usto, dokaz o nepostojanju prekida ili zabrane obavljanja profesionalne djelatnosti može se podnijeti na temelju izvotka iz kaznene evidencije, koji se također izdaje na zahtjev zainteresirane osobe.
- 238 Također postoji mogućnost dobivanja izvotka iz sudskog registra ili izvotka iz kaznene evidencije elektroničkim putem na portalu javne uprave o kojoj je riječ.
- 239 Kad je riječ o dokumentima iz točke 1. podtočke (e) Priloga VII. Direktivi 2005/36, koji se odnose na dokaze o fizičkom ili psihičkom zdravlju podnositelja zahtjeva, njihovo izdavanje uređeno je zakonom č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (Zakon br. 373/2011 o posebnim zdravstvenim uslugama). Upravo članak 43. stavak 1. točka (a) tog zakona nalaže da se medicinski nalaz i mišljenje izda u roku od deset radnih dana od primitka zahtjeva.
- 240 Stoga se, i češkim općim upravnim pravom i posebnim odredbama češkog prava, može osigurati da osoba o kojoj je riječ primi dokumente o kojima je riječ u roku koji je znatno kraći od onoga koji se zahtijeva člankom 50. stavkom 1. Direktive 2005/36, u vezi s njezinim Prilogom VII. točkom 1. podtočkama (d) i (e).
- 241 Osim toga, ako nadležno tijelo države članice domaćina tu dokumentaciju izravno zatraži od nadležnih tijela matične države članice, ta bi tijela trebala dostaviti te dokumente bez odgode u skladu s člankom 33. stavkom 1. Zakona o priznavanju stručnih kvalifikacija.
- 242 Naposljetku, relevantne odredbe češkog prava dovoljno su jasne i precizne.
- 243 U odgovoru na repliku češka vlada osporava Komisijine argumente prema kojima nije poštovala obvezu pružanja jasnih i preciznih informacija prilikom obavještanja o mjerama za prenošenje i dodaje da povreda članka 63. Direktive 2005/36 nije predmet ovog postupka.
- 244 Češka vlada također pojašnjava da, kada osobe nisu upisane u nacionalni sudski registar, one također mogu dokazati svoj dobar ugled i nepostojanje stečajnog postupka u odnosu na njih putem izvotka iz registra nesolventnosti, koji im se na njihov zahtjev izdaje u trenutku podnošenja tog zahtjeva kod administratora tog registra, drugih pružatelja usluga ili na internetu.

Ocjena Suda

- 245 Kao prvo, valja odbiti razlog nedopuštenosti koji je istaknula češka vlada, prema kojem je sedmi prigovor neprecizan u dijelu u kojem se odnosi na članak 50. stavak 1. Direktive 2005/36, s obzirom na to da ta odredba ne predviđa rok od dva mjeseca predviđen za slanje dokumenata o kojima je riječ koji su predmet tog prigovora.
- 246 Naime, kao što to proizlazi iz same formulacije navedenog prigovora, navedenu odredbu treba tumačiti u vezi s Prilogom VII. točkom 1. podtočkama (d) i (e) te direktive, na koji ona, uostalom, izričito upućuje za određivanje dokumenata i potvrda koje država članica domaćin može zahtijevati od podnositelja zahtjeva i kojim se predviđa rok od dva mjeseca za slanje tih dokumenata i potvrda od strane matične države članice.

- 247 Kao drugo, što se tiče pitanja je li taj rok pravilno prenesen u češko pravo, iz odgovora na tužbu proizlazi da je to slučaj, kako s obzirom na pravila općeg upravnog prava, tako i s obzirom na posebne propise primjenjive na pribavljanje takvih dokumenata.
- 248 U tom pogledu, najprije valja utvrditi da, za razliku od onog što tvrdi češka vlada, iz teksta i strukture članka 50. Direktive 2005/36 proizlazi da je načelno na zainteresiranoj osobi da zatraži te dokumente od tijela matične države članice.
- 249 Naime, valja istaknuti da se, za razliku od stavka 1. članka 50. Direktive 2005/36, stavci 2., 3. i 3.a tog članka izričito odnose na slučajeve u kojima država članica domaćin zahtijeva informacije od nadležnih tijela druge države članice.
- 250 Kad je riječ o odredbama češkog prava koje je navela češka vlada, iz njih proizlazi da, u slučaju da zainteresirana osoba podnese zahtjev češkim tijelima za izdavanje jednog od dokumenata iz Priloga VII. točke 1. podtočaka (d) i (e) Direktive 2005/36, valja primijeniti pravila općeg upravnog prava, odnosno članak 154. Zakonika o upravnom postupku, u vezi s člankom 71. stavcima 1. i 3. tog zakonika, koji obvezuje upravu da donese odluku „bez odgode” i, ako to nije moguće, najkasnije u roku od 30 dana od pokretanja postupka, kojem se u određenim okolnostima može dodati dodatni rok.
- 251 Međutim, Komisija pravilno ističe da su te odredbe neprecizne.
- 252 Naime, ako je takav zahtjev podnesen, članak 154. Zakonika o upravnom postupku predviđa da odredbe članka 71. tog zakonika treba slijediti „na odgovarajući način” i „ako je njihova primjena potrebna”, što pokazuje određenu nesigurnost u pogledu uvjeta primjene roka predviđenog tim člankom 71.
- 253 Iz toga proizlazi da se ne čini da je tim odredbama dovoljno jasno i precizno prenesen zahtjev roka od dva mjeseca koji se nalaže nadležnim tijelima matične države članice u slučaju kada osoba zahtijeva jedan od dokumenata iz Priloga VII. točke 1. podtočaka (d) i (e) Direktivi 2005/36.
- 254 Međutim, u odgovoru na tužbu češka vlada također ističe primjenu drugih mjera i pravila nacionalnog prava i, osobito, činjenicu da zainteresirana osoba ima mogućnost dobiti dokument kojim se dokazuje njezin dobar karakter, ugled ili to da nije objavila stečaj, iz Priloga VII. točke 1. podtočke (d) Direktivi 2005/36, zahtijevajući izvadak iz nacionalnog sudskog registra ili izvadak iz kaznene evidencije, pri čemu se takav dokument mora izdati na zahtjev ili dobiti putem interneta. Ta vlada u tom pogledu objašnjava da nadležna nacionalna tijela izdaju dokument o kojem je riječ u trenutku podnošenja zahtjeva i da, u slučaju zahtjeva putem interneta, zainteresirana osoba može izravno preuzeti taj dokument.
- 255 Što se tiče dokumenta o fizičkom ili psihičkom zdravlju podnositelja zahtjeva iz točke 1. podtočke (e) Priloga VII. tog direktivi, češka vlada poziva se na Zakon br. 373/2011 o posebnim zdravstvenim uslugama, čiji članak 43. stavak 1. točka (a) predviđa izdavanje medicinskog nalaza i mišljenja u roku od deset radnih dana od primitka podnesenog zahtjeva.
- 256 Komisija tvrdi da te odredbe nacionalnog prava predstavljaju mjere za prenošenje koje Češka Republika nije priopćila, tako da se češka vlada ne može pozvati na njih. Dodaje da članak 63. Direktive 2005/36 također nalaže državama članicama da se pozovu na tu direktivu u odredbama kojima se ona prenosi.

- 257 Komisija također tvrdi, s jedne strane, da zaposlene osobe nisu upisane u sudski registar i, s druge strane, da mogućnost traženja dokumenata elektroničkim putem nije dovoljna jer im svi nemaju pristup.
- 258 Češka vlada odgovara da se predmetne informacije mogu izdati putem drugih sustava obavještanja javnosti i da pristup internetu nije jedini način njihova pribavljanja.
- 259 Što se tiče tih novih argumenata, najprije valja podsjetiti na to da su države članice obvezne, na temelju članka 4. stavka 3. UEU-a, Komisiji olakšati izvršavanje njezinih zadaća koje se, na temelju članka 17. stavka 1. UEU-a, među ostalim, sastoje od osiguranja primjene odredbi UFEU-a i odredbi koje na temelju njega donose institucije. Osobito treba uzeti u obzir činjenicu da, što se tiče provjere pravilne primjene u praksi nacionalnih odredbi namijenjenih osiguranju djelotvorne provedbe direktive, Komisija, koja ne raspolaže vlastitim istražnim ovlastima u tom području, uvelike ovisi o podacima koje dostave mogući podnositelji pritužbe i država članica na koju se to odnosi (presuda od 2. rujna 2021., Komisija/Švedska (Uređaji za pročišćavanje), C-22/20, EU:C:2021:669, t. 144.).
- 260 Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom o teretu dokazivanja u okviru postupka zbog povrede obveze na temelju članka 258. UFEU-a, i Komisija je obvezna dokazati postojanje navodne povrede. Ona je dužna Sudu dostaviti elemente koji su mu nužni za ispitivanje postojanja te povrede, pri čemu se ne može pozvati ni na kakvu pretpostavku (presuda od 2. rujna 2021., Komisija/Švedska (Uređaji za pročišćavanje), C-22/20, EU:C:2021:669, t. 143. i navedena sudska praksa).
- 261 Međutim, u ovom slučaju argumenti koje je Komisija istaknula u okviru svoje replike ne omogućuju da se u dovoljnoj mjeri utvrde razlozi zbog kojih mjere i pravila nacionalnog prava – na koje se poziva češka vlada u fazi odgovora na tužbu, iz kojih proizlazi to da su bili primjenjivi prije isteka roka određenog u obrazloženom mišljenju – nisu dovoljni za pravilno prenošenje roka od dva mjeseca predviđenog za dostavu dokumenata iz Priloga VII. točke 1. podtočaka (d) i (e) Direktivi 2005/36.
- 262 Slijedom toga, sedmi prigovor valja odbiti kao neosnovan.

Osmi prigovor, koji se temelji na neprenošenju članka 51. stavka 1. Direktive 2005/36

Argumentacija stranaka

- 263 Komisija ističe da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju članka 51. stavka 1. Direktive 2005/36 u dijelu u kojem predviđa da nadležno tijelo države članice domaćina u roku od jednog mjeseca potvrđuje primitak zahtjeva za priznavanje stručnih kvalifikacija i, prema potrebi, obavještava podnositelja zahtjeva o dokumentima koji nedostaju.
- 264 Komisija smatra da prenošenje članka 51. stavka 1. Direktive 2005/36 u češko pravo nije dovoljno jasno i precizno.
- 265 Konkretno, člankom 45. stavkom 2. Zakonika o upravnom postupku tužitelju se ne dodjeljuje posebno pravo da u određenom roku dobije informaciju o dokumentima koji možda nedostaju.

- 266 Članak 47. stavak 1. tog zakonika predviđa samo obvezu obavještanja osobe o kojoj je riječ o pokretanju postupka po njezinu zahtjevu „što je prije moguće”.
- 267 Kad je riječ o članku 71. stavcima 1. i 3. navedenog zakonika, on ovlašćuje upravno tijelo o kojem je riječ da svoju odluku donese nakon roka od mjesec dana koji predviđa.
- 268 Češka vlada tvrdi da osmi prigovor nije osnovan, s obzirom na to da češko pravo predviđa obvezu obavještanja osobe o kojoj je riječ o pokretanju postupka u roku od mjesec dana i obvezu da se potvrdi primitak zahtjeva, u skladu s člankom 51. stavkom 1. Direktive 2005/36.
- 269 Češka vlada ističe da je, na temelju članka 47. stavka 1. Zakonika o upravnom postupku, upravno tijelo o kojem je riječ dužno „bez odgode” obavijestiti sve stranke u postupku o zahtjevu za njegovo pokretanje, što znači da je u praksi taj „rok” samo nekoliko dana, kao što su to potvrdili češki sudovi.
- 270 Što se tiče informacija o dokumentima koji nedostaju, češka vlada dodaje da, u skladu s člankom 45. stavkom 2. Zakonika o upravnom postupku, upravno tijelo o kojem je riječ pomaže podnositelju zahtjeva da ispravi eventualne nedostatke njegova zahtjeva te mu u tu svrhu dodjeljuje razuman rok.
- 271 Češka vlada također tvrdi da članak 6. stavak 1. Zakonika o upravnom postupku nalaže tom upravnom tijelu da riješi predmet o kojem je riječ „bez neopravdanog kašnjenja”.
- 272 Usto, češka vlada ističe da je, u skladu s člankom 71. stavcima 1. i 3. Zakonika o upravnom postupku, navedeno upravno tijelo dužno donijeti odluku „bez odgode ili, ako to nije moguće, u roku od 30 dana”.
- 273 Stoga češka vlada smatra da iz strukture Zakonika o upravnom postupku proizlazi da podnositelja zahtjeva treba obavijestiti o eventualnim nedostacima u njegovu zahtjevu znatno prije isteka roka od mjesec dana utvrđenog u članku 50. stavku 1. Direktive 2005/36.
- 274 Češka vlada dodaje da su, za razliku od onog što tvrdi Komisija, nacionalne odredbe o tom pitanju jasne i u skladu s tom direktivom te da je u svakom slučaju na toj instituciji da dokaže da se češko pravo u praksi primjenjuje protivno pravu Unije.
- 275 Češka vlada također podsjeća na to da država članica nije obvezna izričito preuzeti odredbe direktive u svoj nacionalni pravni poredak kako bi je pravilno prenijela i da opći pravni kontekst može biti dovoljan.
- 276 Češka vlada naposljetku ističe da prema njezinim spoznajama nema poteškoća u praksi u tom pogledu.

Ocjena Suda

- 277 Člankom 51. stavkom 1. Direktive 2005/36 nadležnom tijelu države članice domaćina propisuje se rok od mjesec dana za potvrdu primitka zahtjeva za priznavanje stručnih kvalifikacija i za obavještanje podnositelja zahtjeva o mogućim nedostacima zahtjeva.
- 278 Međutim, zakonske odredbe na koje se poziva češka vlada ne predviđaju ništa takvo.

- 279 Konkretno, kad je riječ o pravilima općeg upravnog prava na koja se poziva češka vlada, valja utvrditi da članak 71. Zakonika o upravnom postupku, na temelju kojeg češka uprava mora donijeti odluku „što je prije moguće”, a najkasnije u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva, kojem se u određenim okolnostima može dodati dodatni rok, ne prenosi obveze koje proizlaze iz članka 51. stavka 1. Direktive 2005/36, s obzirom na to da ne upućuje na obvezu potvrđivanja primitka zahtjeva ni na obvezu navođenja dokumenata koji možda nedostaju. Usto i u svakom slučaju, taj članak 71. omogućuje upravi da odluči o zahtjevu u roku koji može biti dulji od mjesec dana.
- 280 Što se tiče članka 45. stavka 2. Zakonika o upravnom postupku, na temelju kojeg upravno tijelo mora pomoći podnositelju zahtjeva da ispravi nedostatke svojeg zahtjeva te mu u tu svrhu dodijeliti „razuman rok”, također nije dovoljan za potpuno prenošenje preciznih zahtjeva iz članka 51. stavka 1. Direktive 2005/36 u tom pogledu.
- 281 Isto vrijedi i kad je riječ o članku 6. stavku 1. Zakonika o upravnom postupku, na temelju kojeg uprava mora odlučiti o zahtjevu „bez neopravdanog kašnjenja” i članku 47. stavku 1. tog zakonika, na temelju kojeg upravno tijelo mora „što je prije moguće” obavijestiti „sve sudionike u postupku” koji su mu poznati o pokretanju postupka, s obzirom na to da ni te odredbe ne odgovaraju preciznim zahtjevima iz članka 51. stavka 1. Direktive 2005/36.
- 282 Naposljetku, argument češke vlade prema kojem češko pravo ne stvara poteškoće u praksi ne može, kao što je to navedeno u točki 148. ove presude, ispraviti tako utvrđeno nepostojanje dovoljno jasnog i preciznog prenošenja.
- 283 Slijedom toga, valja utvrditi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju Direktive 2005/36 jer nije donijela, u skladu s člankom 51. stavkom 1. te direktive, odredbe potrebne kako bi nadležno tijelo države članice domaćina imalo rok od mjesec dana da potvrdi primitak zahtjeva za priznavanje stručnih kvalifikacija i da, prema potrebi, obavijesti podnositelja zahtjeva o svim dokumentima koji nedostaju.
- 284 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja utvrditi da je Češka Republika povrijedila obveze koje ima na temelju Direktive 2005/36 time što nije donijela:
- u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkama (g) i (h) Direktive 2005/36, odredbe potrebne kako bi nadležna tijela države članice domaćina odredila status osoba koje prolaze razdoblje prilagodbe ili se žele pripremiti za provjeru osposobljenosti;
  - u skladu s člankom 7. stavkom 3. Direktive 2005/36, odredbe potrebne kako bi veterinari i arhitekti mogli pružati usluge pod profesionalnim nazivom države članice domaćina u okviru slobode pružanja usluga;
  - u skladu s člankom 51. stavkom 1. Direktive 2005/36, odredbe potrebne kako bi nadležno tijelo države članice domaćina imalo rok od mjesec dana da potvrdi primitak zahtjeva za priznavanje stručnih kvalifikacija i da, prema potrebi, obavijesti podnositelja zahtjeva o svim dokumentima koji nedostaju.

Troškovi

285 Sukladno članku 138. stavku 3. Poslovnika Suda, taj sud može podijeliti troškove ili odlučiti da svaka stranka snosi vlastite troškove ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima. Uzimajući u obzir da je tužba Komisije tek djelomično usvojena, valja odlučiti da će svaka stranka snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) proglašava i presuđuje:

1. Češka Republika povrijedila je obveze koje ima na temelju Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija, kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. time što nije donijela:

- u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkama (g) i (h) Direktive 2005/36, odredbe potrebne kako bi nadležna tijela države članice domaćina odredila status osoba koje prolaze razdoblje prilagodbe ili se žele pripremiti za provjeru osposobljenosti.
- u skladu s člankom 7. stavkom 3. Direktive 2005/36, odredbe potrebne kako bi veterinari i arhitekti mogli pružati usluge pod profesionalnim nazivom države članice domaćina u okviru slobode pružanja usluga;
- u skladu s člankom 51. stavkom 1. Direktive 2005/36, kako je izmijenjena, odredbe potrebne kako bi nadležno tijelo države članice domaćina imalo rok od mjesec dana da potvrdi primitak zahtjeva za priznavanje stručnih kvalifikacija i da, prema potrebi, obavijesti podnositelja zahtjeva o svim dokumentima koji nedostaju.

2. Tužba se odbija u preostalom dijelu.

3. Europskoj komisiji i Češkoj Republici nalaže se snošenje vlastitih troškova.

Potpisi